

Første næstformand (Henning Rasmussen):

Jeg foreslår, at lovforslaget henvises til Boligudvalget. Hvis ingen gør indsigelse mod dette forslag, betragter jeg det som vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget.

Den næste sag på dagsordenen var:

8) Første behandling af lovforslag nr. L 244:

Forslag til lov om ændring af realkreditlov og lov om realkreditlignende lån og andelsboliglån m.v. (Adgang til omprioritering og tillægslån samt ændrede lånegrænser for om- og tilbygning m.v.).

Af boligministeren (Svend Erik Hovmand).
(Fremsat 12/3 92).

Sammen med denne sag foretoges den under punkt 9 på dagsordenen opførte sag, nemlig:

9) Første behandling af lovforslag nr. L 242:

Forslag til lov om ændring af realkreditlov. (Udvidelse af adgangen til lånoptagelse).

Af Kirsten Jacobsen (FP) m.fl.
(Fremsat 10/3 92).

Lovforslagene sattes til forhandling.

*Forhandling***Boligministeren (Svend Erik Hovmand):**

Da jeg forstår, at lovforslagene behandles samlet, vil jeg indledningsvis kun gøre en enkelt lille bemærkning til forslag nr. L 242 af fru Kirsten Jacobsen og i øvrigt generelt henvise til det ændringsforslag til realkreditloven, jeg selv har fremsat, samt bemærkningerne hertil.

Som det fremgår af dette forslag, finder også jeg, at målet må være en fuldstændig liberalisering på realkreditområdet. Forskellen er blot, at jeg foretrækker, at denne liberalisering sker trinvis og på et ansvarligt grundlag i forhold til den samfundsmæssige udvikling, og jeg skal på denne baggrund anbefale det af regeringen fremsatte lovforslag og kan ikke anbefale fru Kirsten Jacobsens forslag.

Jørn Pedersen (S):

Jeg vil først beskæftige mig ganske kort med Fremskridtspartiets forslag nr. L 242, som

giver mulighed for, at ejerboliger til helårsbrug kan belånes inden for en lånegrænse på 80 pct. uanset formålet med belåningen. Vi må afvise forslaget i den foreliggende form.

Jeg vil herefter vende mig til boligministerens forslag nr. L 244. Forslaget består som bekendt af fem dele, og Socialdemokratiets holdning til de enkelte dele er lidt forskellig.

Den første del drejer sig om omprioritering af eksisterende lån – altså både realkreditlån og andre prioriteter – i ejerboliger til helårsbeboelse og fritidshuse. De 30- og 20-årige lån, vi taler om, skal kunne ombyttes til mikslån, den tanke kan vi støtte, og den del af forslaget går vi ind for.

Punkt 2 giver mulighed for en 100 pct.s belåning til dokumenterede omkostninger ved ombygning og vedligeholdelse m.v., hvis man holder sig under den generelle lånegrænse på 80 pct., dog 60 pct. for fritidshuse. Vi synes, det er et fornuftigt forslag, ligesom det glæder os, at ejendomme til sociale, kulturelle og undervisningsmæssige formål er medtaget.

Derimod vil vi godt stille en del spørgsmål vedrørende den tredje del af forslaget. Det drejer sig om muligheden for friværdilån, hvor der i ministerens forslag tales om en grænse på 60 pct. og en maksimal løbetid på 20 år. Jeg vil først sige, at hensigten med bestemmelsen, som den er beskrevet i lovforslaget, er god nok og virker fornuftig, men der er noget uklart med hensyn til dens virkninger. Man kunne måske spørge, om en procentsats er den bedste løsning, hvis man ønsker at regulere på området, eller man hellere skulle overveje en fast beløbsgrænse. Det spørgsmål vil vi også stille i udvalget for at få det nærmere belyst.

Vi kan være bange for to ting i denne sammenhæng. Vi tænker først på den samfundsmæssige betydning, og dernæst spørger vi, hvor mange boligejere der er tale om, og hvor store beløb der er mulighed for at låne. Jeg har med interesse læst i dagspressen, at forskellige realkreditinstitutter har haft forskellige udmeldinger vedrørende de rent samfundsmæssige omkostninger, vi taler om her.

Der er også et andet spørgsmål, som jeg synes at boligministeren burde overveje i denne sammenhæng. Hvis vi udvider forbrugsmulighederne for boligejerne, hvad så med lejerne? Der pågår jo i øjeblikket boligpolitiske forhandlinger, og det burde måske overvejes i den

[Jørn Pedersen]

forbindelse at inddrage lejernes muligheder for også at få andel i de penge, som kommer ud at arbejde på boligmarkedet.

Med hensyn til det fjerde punkt, ophævelse af forbudet mod at yde lån til kollektive energiforsyningsanlæg, der ejes af elværker, skal jeg sige, at det støtter vi.

Om det femte punkt, der drejer sig om adgangen til at fusionere to omdannede realkreditinstitutioner eller koncerner, vil vi sige, at efter det, der umiddelbart kan aflæses af lovforslaget, har vi ikke de store betænkeligheder. En liberalisering kan sådan set være god nok, men for os at se indeholder forslaget en række bemyndigelser til boligministeren, og her har vi en række spørgsmål, bl.a. om, hvordan Folketinget – og altså i første omgang Boligudvalget – kan sikre sig mod den dominerende rolle, der jo er nævnt som en af de muligheder, som boligministeren skal tage stilling til.

Vi synes, det er fornuftigt, at intentionerne i forslaget er at sætte arbejde i gang på boligområdet. Vi deler til fulde den betragtning, men vi må samtidig sige til boligministeren: De yderligere fradragsmuligheder, der nu viser sig, kommer jo til at påvirke samfundsøkonomien, i hvert fald hvis vi skal se det under ét, og for os at se er det et spørgsmål om at få det begrænset til et niveau, så vi kan styre det og det får den tilsigtede virkning.

Jeg har også bemærket, at et af argumenterne i pressen har været ægtefællehandlerne. Også regeringspartierne har været optaget af den problemstilling, og vi må vel nok erkende – og det er samtidig et spørgsmål til boligministeren, som han kan svare bekræftende eller afkræftende på – modellen forhindrer jo ikke, at ægtefællehandler kan fortsætte, og det skulle man måske også overveje. Ønsker man at stoppe det, må jeg sige, at så er vi bestemt ikke overbevist om, at det er den rigtige vej at gå.

Afslutningsvis vil jeg sige, at der er gode ting i forslaget, men også en del uafklarede forhold, og alle problemer løses ikke. Ligestillingen imellem gifte og enlige med hensyn til muligheden for at oprette realkreditlån fjernes jo f.eks. overhovedet ikke, så derfor er vi principielt tilfredse med, at forslaget bliver fremsat. Vi vil arbejde meget seriøst under udvalgsbehandlingen, men vi har en hel række spørgsmål, vi gerne vil have belyst, primært om punkterne 3 og 5.

(Kort bemærkning).

Holger K. Nielsen (SF):

Når man hører hr. Jørn Pedersen, må man jo nok sige, at det er blevet nye tider, og det er jo interessant, at Socialdemokratiet nu går ind for, at fordi man ejer fast ejendom og har friværdi, skal man have en særlig mulighed for at komme med i forbrugsorgiet.

Men der var dog alligevel én ting, som undrer mig lidt, og som jeg godt ville spørge om. Hr. Jørn Pedersen siger, at hensigten med forslaget er god nok, men spørger på den anden side: Hvad med lejerne? Jeg forstår simpelt hen ikke, hvordan den problemstilling kan komme ind. Hvis hensigten er god nok, må den socialdemokratiske ordfører da være klar over, at forslaget kun kan angå ejerne, i og med at der er tale om, at man skal kunne optage lån med pant i ens egen faste ejendom. Derfor er den betragtning om, at lejerne også skal have nogle tilsvarende muligheder, jo helt irrelevant.

Så hvis hensigten er god nok, må Socialdemokratiet tage konsekvensen og indrømme, at man giver boligejerne nogle særlige fordele her.

(Kort bemærkning).

Jørn Pedersen (S):

Ja, det skal være mig en stor fornøjelse at forklare hr. Holger K. Nielsen, hvad jeg mente med mit udsagn. Det var jo en præcis hilsen til boligministeren – og sådan håber jeg også, at hr. Holger K. Nielsen opfattede det – boligministeren skulle være opmærksom på, at der foregår boligpolitiske forhandlinger i øjeblikket, og i disse forhandlinger diskuterer man, hvordan kan man tilføre hele lejerområdet nye ressourcer. Det er ret væsentligt.

Hvis et af hovedargumenterne for forslaget her – og det kunne man næsten fristes til at tro ved at læse forslaget og bemærkningerne igen – hvis det drejer sig om, at vi skal have nogle penge ud at arbejde på boligmarkedet, er der en meget klar sammenhæng imellem de forskellige områder. Hvis man giver nogle nye muligheder på ejerboligområdet, således at øgede fradragsmuligheder medfører øgede samfundsmæssige ressourcer, vil det være urimeligt, hvis kun én type boligejere skal have mulighed for at lave forbedringer. Det var den

[Jørn Pedersen]

sammenkobling, jeg ville bede boligministeren om at foretage, når man vurderer forslaget her i relation til de øvrige boligpolitiske drøftelser.

Og jeg vil også godt sige til hr. Holger K. Nielsen, at en del af min bekymring vedrørende forslaget jo netop gik på, hvad det er, vi åbner mulighed for her, de øgede forbrugsmuligheder, vi giver til en bestemt gruppe mennesker. Derfor nævnte jeg, at Socialdemokratiet under udvalgsarbejdet vil stille en hel række spørgsmål af opklarende karakter for at få belyst, hvad det betyder for samfundskonomen, hvor mange boligejere vi taler om, og hvilke beløb der er tale om. Derfor var der også den åbning i mit indlæg, at vi måske kunne komme i en situation, hvor vi skulle diskutere konkrete tal i stedet for procenter.

(Kort bemærkning).

Holger K. Nielsen (SF):

Jamen det, jeg faldt over, var, at hr. Jørn Pedersen i omtalen af punkt 3 – som handler om optagelse af forbrugslån – sagde ganske præcist, at hensigten er god nok. Men her er der da ikke tale om, at pengene skal ud at arbejde på boligmarkedet, og hvordan kan man så lave en kobling til lejerne? Skal man have særlige lejrlån, eller hvad har man tænke sig fra hr. Jørn Pedersens side? Det er jo helt irrelevant, fordi der lige netop ikke er tale om penge, der skal arbejde på boligmarkedet. Der er tale om, at boligejerne skal have mulighed for at optage billige lån til at købe sejlåde og forbrugsgoder, som ikke tjener noget som helst fornuftigt formål, men tværtimod er samfundsskadeligt.

(Kort bemærkning).

Kirsten Jacobsen (FP):

Ligesom hr. Holger K. Nielsen kom jeg altså også lidt i den situation, at jeg simpelt hen ikke forstod meningen med det, hr. Jørn Pedersen sagde. Og derfor vil jeg gerne spørge konkret: Er Socialdemokratiets holdning til boligministerens forslag afhængig af, om et andet forslag om nogle tilskud til lejere bliver vedtaget? Og dernæst vil jeg gerne have hr. Jørn Pedersen til at forklare meningen med, at her åbner man døren for én type boligejere, men ikke for en anden. Var det en fortalelse, mente hr. Jørn Pedersen egentlig lejerne, for så vidt jeg ved er lejerne ikke en anden type boligejere? Så, for

at vi kan forstå, hvad hr. Jørn Pedersen mener, vil jeg bede hr. Jørn Pedersen om at forklare mig det samt besvare det spørgsmål, jeg stillede.

(Kort bemærkning).

Jørn Pedersen (S):

Først til fru Kirsten Jacobsen: Fremover vil jeg kun benytte ordet boligbrugere, så kan der vist ikke være nogen misforståelser.

Jeg vil godt sige til hr. Holger K. Nielsen, at vi har ikke noget imod en mindre forbrugsudvidelse set ud fra et socialdemokratisk synspunkt, vi mener måske endda, det kan være fornuftigt at gøre det i dag. Men vi vil bare sikre os, at det er kontrolleret, at det ikke løber løbsk, og at vi får et fornuftigt overblik over, hvad det er, vi sætter i gang, inden vi beslutter os.

Og så er jeg nødt til at sige for god ordens skyld, at det er ikke helt uvæsentligt for os, om det bliver store lystsejlere, køleskab, nye møbler, eller hvad det nu måtte være, når vi snakker om den mulighed for en forbrugsudvidelse. Som det ser ud økonomisk i øjeblikket, hører vi jo utrolig mange steder fra, at det danske samfund kræver, at man igen får lidt gang i hjulene nogle steder.

Og jeg er nødt til at sige – og det er også et svar til fru Kirsten Jacobsen – at vi mener rent faktisk, der er sammenhæng i tingene her. Når man snakker boligpolitik, er der to typer af boligbrugere, nemlig ejerne og lejerne. Og det må være rimelig fornuftigt i den sammenhæng, at skal vi lave noget fornuftigt på boligmarkedet, skal det have en vis effekt, og det skal gælde for alle boligbrugere i Danmark. Det har vi en klar interesse i, og det vil vi satse på.

(Kort bemærkning).

Holger K. Nielsen (SF):

Det er virkelig nogle interessante meldinger, vi får her om den socialdemokratiske økonomiske politik, det må jeg helt ærligt indrømme. Man føler sig jo hensat til engang i 1960'erne og 1970'erne: »Vi har ikke noget imod en forbrugsudvidelse; der skal gang i hjulene, det er sådan, vi skal klare problemerne.« Det er rigtig god gammeldags socialdemokratisk politik fra for 30 år siden. Javel, javel, javel.

[Holger K. Nielsen]

Men hvis vi nu tager udgangspunkt i den forudsætning, at hvis boligejerne får mulighed for at købe sejlbåde og køleskabe, får vi løst de danske økonomiske problemer, vil jeg lige stille følgende spørgsmål til Jørn Pedersen ...

Første næstformand (Henning Rasmussen):

Hr.!

(Kort bemærkning).

Holger K. Nielsen (SF):

Hr. Jørn Pedersen: Hvorfor er det kun bolig-ejerne, der skal have de muligheder? Hvad med den arbejdsløse, som bor i en lejebolig? Burde man ikke hellere give vedkommende mulighed for at købe et bedre køleskab? Eller hvad med alle dem, der ikke tilfældigvis har friværdi i deres faste ejendom? Hvorfor skal de ikke have forbrugsmulighederne? Eller skal det forstås sådan, at alle skal have de muligheder, som hr. Jørn Pedersen også antydede? Er det virkelig Socialdemokratiets politik, at i denne situation skal vi virkelig satse på, at alle mennesker her i landet skal have nogle større forbrugsmuligheder, og er det den måde, vi skal løse de økonomiske problemer på?

Der var engang en socialdemokratisk politiker, der gjorde meget ud af, at SF var et økonomisk uansvarligt parti, bl.a. bebrejdede han os, at vi ville bruge bruttonationalproduktet to gange. Jeg må sige, at når jeg hører den socialdemokratiske ordførers udmeldinger i dag, er det sandelig mere relevant at rette den kritik imod Socialdemokratiet.

(Kort bemærkning).

Kirsten Jacobsen (FP):

Jeg beklager, men hr. Jørn Pedersens indlæg gjorde mig endnu mere forvirret end det første. Det kan selvfølgelig være min egen skyld, men så er jeg nødt til at spørge igen.

Hr. Jørgen Pedersen gik over til en anden terminologi, nemlig boligbrugere, og jeg skal da ikke gøre mig morsom ved at spørge, om det også omfatter BZ'ere. Men jeg vil gerne spørge hr. Jørn Pedersen: Hvad er det for en forbrugsudvidelse, der åbnes mulighed for, og som i hvert fald ejere af helårsbeboelser ikke har haft, siden Socialdemokratiet stemte for den ny realkreditlov, som trådte i kraft den 1. januar 1990? Gennem muligheden for at kun-

ne handle med sin ægtefælle har man haft fri adgang til at belåne 80 pct. af ejendommens belåningsværdi, uden at der blev stillet krav om, hvad pengene skulle bruges til, uanset om det var minkpelse, diamantringe eller hvad som helst. Nu formaliseres det i nogle regler, men hvilken forbrugsudvidelse ligger der deri? Forestiller Socialdemokratiet sig, at muligheden i realkreditloven for handel mellem ægtefæller skal fjernes under udvalgsarbejdet? Det sagde hr. Jørn Pedersen ingenting om, men det er interessant for os andre at vide, hvor Socialdemokratiet står i den sag.

Og dernæst vil jeg gerne have en klarere melding med hensyn til om Socialdemokratiets holdning til det aktuelle lovforslag nr. L 244 er afhængig af en aftale om penge til lejerne.

(Kort bemærkning).

Jørgen Estrup (RV):

Jeg bliver også nødt til at melde mig i det kor, der ikke forstår Socialdemokratiets politik på dette område. Et af de punkter, som man meget rimeligt har taget op, drejer sig om fordelingspolitikken. Det kan være svært at forstå i relation til, hvad Socialdemokratiet plejer at stå for, men det er ikke det, jeg vil hæfte mig ved.

Derimod hæfter jeg mig ved det signal, som Socialdemokratiet egentlig beder om at få udsendt nu. Man skal gå ud og belåne friværdier, dvs. belåne ejendommene i højere grad end hidtil. Det betyder altså, at efter at vi har været igennem en krise på boligmarkedet med store tab til følge, siger man: Nu er tiden inde til at starte forfra! Er det virkelig fornuftigt? Sagen er jo den, at nogle kreditforeninger stadig slikker sårene, og nogle af os kan spørge, om det ikke var på tide, at man fandt troværdigheden først. Men Socialdemokratiet ønsker altså, hvis jeg har forstået det ret, at man skal gå ud og sige: Lad os nu komme i gang!

Jeg håber ikke, jeg har forstået det ret. Jeg håber snarere, at jeg skal lægge vægt på det, som hr. Jørn Pedersen også sagde, nemlig at man ville stille mange spørgsmål og måske ikke havde truffet en endelig beslutning endnu. Jeg håber meget, at det er det, som er tilfældet.

Første næstformand (Henning Rasmussen):

Hr. Jørn Pedersen for en kort bemærkning,

[Første næstformand]

og så har jeg en forestilling om, at vi kan gå videre i ordførerrækken.

(Kort bemærkning).

Jørn Pedersen (S):

Til hr. Jørgen Estrup: Det er jo klart, at når jeg i mit første indlæg siger, at vi vil stille en række spørgsmål, skyldes det jo, at vores holdning ikke er afklaret, fordi vi ikke kan gennemskue konsekvenserne af forslaget, og det var derfor, at jeg udtrykte mig meget principielt.

Og til hr. Holger K. Nielsen: Vi vil ikke åbne mulighed for en kæmpemæssig forbrugsudvidelse, men vi vil vide, hvad vi forholder os til, og det synes jeg ikke kan være nogen dårlig holdning, den kan jeg da anbefale til andre. Før man enten siger ja eller nej til noget, er det nok en god idé stille og roligt at vurdere, hvad det drejer sig om. Det var det budskab, jeg gav, det vil jeg fastholde, og det er også Socialdemokratiets budskab: Hvad ligger der i det her, hvordan kan vi gennemføre en mindre forbrugsudvidelse – som vi ikke har noget imod, vil jeg gerne skynde mig at sige – hvordan kan vi gennemføre det samfundsøkonomisk forsvarligt, og hvordan kan vi sikre en sammenhængende boligpolitik her i Danmark? Det synes jeg sådan set også er en vigtig ting, og det var derfor, jeg havde flere ting med i mit indlæg.

Jeg har ved andre lejligheder noteret mig, at hr. Holger K. Nielsen også er meget optaget af netop det problem, så vi er måske ikke så langt fra hinanden her. Men vi vil tillade os i Socialdemokratiet at stille spørgsmål, hvis vi ikke forstår tingene, og vi vil stille spørgsmål om de ting, vi ønsker at få belyst yderligere. Det er en ret, vi vil forbeholde os til enhver tid.

Første næstformand (Henning Rasmussen):

Fru Kirsten Jacobsen for en kort bemærkning, og så synes jeg ikke, at det er hensigtsmæssigt at lade en yderligere lang diskussion udspille sig allerede efter den første ordførertale.

(Kort bemærkning).

Kirsten Jacobsen (FP):

Nu ved jeg godt, at man har visse diskussioner og problemer i øjeblikket i Socialdemokratiet, og det kan jo være, at det er årsagen til de forskellige meldinger, der kommer.

Jeg vil gerne minde hr. Jørn Pedersen om en meddelelse fra Teleservice på Telebørsen fra den 9. marts, hvor den politiske ordfører i Socialdemokratiet, hr. Mogens Lykketoft, siger, at det er en god idé at liberalisere realkreditloven, og jeg citerer:

»Socialdemokratiets politiske ordfører Mogens Lykketoft ser ingen problemer for betalingsbalancen i en liberalisering af boligejernes mulighed for at omlægge dyre lån med lang løbetid og lavere afdrag, som boligminister Svend Erik Hovmand har bebudet.«

Og hr. Lykketoft siger også:

»Faktisk har jeg selv gået og puslet med lignende tanker.«

Hr. Lykketoft siger videre:

»En liberalisering vil ikke betyde, at folk pludselig vil slippe penge løs til privatforbrug, og at der er sket en mentalitetsændring. Der kommer en total liberalisering af kapitalmarkedet alligevel.«

Og så slutter hr. Lykketoft af med at sige:

»Socialdemokratiet er ikke sat i verden for at forhindre folk i at foretage sig alt muligt.«

(Kort bemærkning).

Jørn Pedersen (S):

Jeg vil gerne svare fru Kirsten Jacobsen, at jeg ikke har følt noget som helst modsætningsforhold til hr. Lykketofts udtalelser i dagspressen. Jeg ser heller ikke noget som helst i hr. Lykketofts udtalelser, der går i retning af, at vi skulle sige ja til noget, vi ikke havde tænkt over, noget vi ikke havde vurderet nøje. Det synes jeg stemmer ganske godt overens, og jeg håber da også, at fru Kirsten Jacobsen vil acceptere vores holdning til Fremskridtspartiets forslag, hvor vi har en helt klar og enkel frestilling af tingene. Det betyder bestemt ikke, at Fremskridtspartiet vil være væk i det øjeblik, vi skal til at diskutere realkreditmulighederne.

Det fornuftige i liberaliseringen er jo også, at man stiller folk lige. Man kan sige, at man giver den enkelte boligejer muligheder for at få nogle billigere lån, end vedkommende kunne få i et pengeinstitut. Den åbning er vi da meget positive over for, det drejer sig om for os, at det skal komme forbrugeren til gode, og derfor er det vigtigt, at vi har et helt klart overblik over, hvad vi gør. Og det var også derfor, jeg nævnte sammenkoblingen.

Pernille Sams (KF):

Vor nuværende realkreditlov er meget restriktiv. Den er et levn fra den tid, hvor det kunne betale sig at stifte gæld, og hvor vi derfor måtte begrænse omfanget af lånemulighederne.

Men danskerne ved godt, at det nu er blevet dyrt at stifte gæld, og at man selv kommer til at betale det tilbage. Derfor spares der op i disse år som sjældent før, og man nedbringer sin gæld så hurtigt som overhovedet muligt. Derfor er der heller ikke længere grund til at være overformynderisk over for borgerne, for dermed forhindrer man jo også mange fornuftige dispositioner. Det er da sund logik, at man skal have frihed til at omprioritere sit hus, så en eventuel opsparing kan komme én til gode i en svær tid, f.eks. hvis man pludselig bliver arbejdsløs. Alternativet er måske en tvangsauktion. Vi er sikre på, at den enkelte familie bedst selv kan vurdere, hvad der tjener den bedst til enhver tid, det skal vi herinde ikke sætte os til dommere over.

I øvrigt står det jo allerede i dag alle og enhver frit at belåne den opsparede friværdi i et pengeinstitut. Derfor virker det urimeligt, at man ikke kan optage sådanne lån i realkreditinstitutterne, som jo netop har specialiseret sig i lån i fast ejendom, men det rådes der nu i nogen grad bod på.

Af samfundsøkonomiske årsager har man vurderet, at vi for øjeblikket kun kan gå halvdelen af vejen mod den endelige valgfrihed, og jeg har forstået, at udformningen af regeringens forslag netop skyldes hensynet til samfundsøkonomien. Det må vi respektere, og derfor støtter vi regeringens forslag, selv om man jo ikke ligefrem kan kalde det et forenklingsforslag. Lige nu må vi således afvise Fremskridtspartiets forslag, men vi håber meget, at erfaringerne med regeringens forslag bliver så gode, at vi hurtigt kan tage resten af skridtet. Målet for os er en fuldstændig liberalisering for optagelse af lån under et vist maksimumloft, som meget passende kan være 80 pct. af ejendommens værdi.

Man skal ikke være blind for, at der også er en pæn beskæftigelseseffekt i at få vedtaget dette lovforslag: 100 pct.s finansiering af om- og tilbygninger og vedligeholdelse, selv om man ikke har præsteret en stor opsparing. Det vil uden tvivl sætte noget ekstra arbejde i gang og dermed virke positivt på beskæftigelsen.

Vi medvirker meget gerne til en hurtig udvalgsbehandling.

Mejdahl (V):

Det har altid været Venstres mål i videst muligt omfang at afskaffe unødige restriktioner, også på kapitalmarkedet. Men da långivning, især realkreditlångivning, i mange år har været brugt til at styre en del af samfundsøkonomien, har det været svært på én gang at ændre tingenes tilstand. Derfor er realkreditloven blevet liberaliseret i flere omgange, og det lovforslag, som boligministeren nu har fremsat, er et yderligere skridt i samme retning.

Lovforslag nr. L 244 går ud på, at om- og tilbygninger fremover kan belånes fuldt ud, når man holder sig inden for 80 pct. af pantets værdi, og 60 pct., når det gælder fritidshuse. Det vil gøre det lettere at få om- og tilbygninger finansieret, det vil øge beskæftigelsen og det vil være et incitament til at forbedre boligstandarden.

Lovforslaget giver også adgang til at belåne friværdier i ejerboliger og fritidshuse op til 60 pct. af ejendomsværdien, uden at der skal være et bestemt formål. Lånene skal efter forslaget ydes som serielån med en maksimal løbetid på 20 år. I dag er reglen 40 pct. og højst 10 år og endvidere formålsbestemt, idet det kun er til indfrielse af eksisterende prioriteter, man kan belåne. Denne del af lovforslaget vil gøre det billigere at realisere en friværdi i bolig og fritidshus uden at skulle bekoste gebyrer ved at lave f.eks. ægtefællehandler. Endelig vil nogle kunne skaffe sig likvid kapital til at investere i nye aktiviteter.

Det tredje element i lovforslaget er muligheden for at omprioritere gamle lån til nye lån, og det vil for nogle kunne lette terminen uden dog at kunne frigive et kontant provenu. Lovforslaget råder også bod på en fjerde ting, idet forbudet mod at yde lån i kollektive energiforsyningsanlæg, som er ejet af elværker, nu ophæves.

Det sidste, jeg vil nævne, er, at der nu gives adgang til, at to realkreditinstitutter, der er omdannet til aktieselskaber, kan fusionere.

Jeg kan på Venstres vegne anbefale de lempelser, som lovforslaget lægger op til. Det vil give større frihed for den enkelte låntager, og det vil øge aktiviteten i samfundet, uden at det vil gå mærkbart ud over betalingsbalancen.

[Mejdahl]

Kort sagt, vi mener, at vi har råd til det. Den opfattelse har jeg, fordi danskerne efterhånden har lært at indrette sig på de skatteregler, vi har, og på, at inflationen er bremset til et minimum, og at man derfor skal være forsigtig med at stifte for stor gæld. Kreditgiverne har gennem smertelige tab på panter følt, hvad det vil sige, når låntagere ikke kan betale tilbage, hvad de skylder. Det er vigtigt at erindre, at tilliden til danske obligationer hænger nøje sammen med den måde, man udlåner penge på, og den måde, man skaffer sig sikkerhed på.

Når vi nu giver en lempelse i vilkårene for lånoptagelse, er det også påkrævet at signalere, ikke mindst til en boligsektor, som på mange måder er hårdt trængt, at vi i næste åndedrag ikke vil beskære rentefradragsretten på en måde, som skaber nye uoverstigelige problemer. Allerhelst ville vi i Venstre nå dertil, at långivningen ikke skulle detailreguleres ved lov, men at långivningen udelukkende var et forhold mellem långiver og låntager. Lovforslaget her er et skridt i den rigtige retning, og derfor støtter vi det.

Med hensyn til Fremskridtspartiets forslag, lovforslag nr. L 242, vil jeg henvise til det, som jeg har sagt vedrørende lovforslaget fra boligministeren. Jeg tror, boligministerens lovforslag bedre vil kunne løse det problem, som Fremskridtspartiets lovforslag tager sigte på at løse. Jeg vil dog erkende, at der er lidt større forenkling i at sige: Samme lånegrænse, samme løbetid og samme låntype.

Når jeg læser bemærkningerne, finder jeg, at der er noget, der tyder på, at Fremskridtspartiet har anet, at boligministeren var på vej med et lovforslag. I hvert fald er der taget højde for lidt af hvert i bemærkningerne. Der står nemlig: »Såfremt der måtte være et flertal i Folketinget . . .«, og videre: »Skulle der være flertal . . .«, osv. Så Fremskridtspartiet har anet uråd.

Men jeg skal på Venstres vegne foreslå, at vi koncentrerer kræfterne om at vedtage boligministerens lovforslag og lader Fremskridtspartiets lovforslag ligge.

(Kort bemærkning).

Kirsten Jacobsen (FP):

Det var usædvanligt for hr. Mejdahl at begynde sig ud på de letkøbte stier. Det skal da heller ikke lykkes for hr. Mejdahl.

Må vi ikke lige få den kronologiske rækkefølge i orden her. Det var ikke Fremskridtspartiet, der anede, at boligministeren var på vej med et forslag, det var nok snarere omvendt, hr. Mejdahl. Må jeg henvise til en pressemeddelelse, som jeg udsendte på Fremskridtspartiets vegne den 25. februar, med overskriften: »Lovforslag om fri adgang til 80 pct.-belåning for alle boligejere«. Den 26. februar følger fru Pernille Sams efter på Det Konservative Folkepartis vegne med næsten at overbyde min liberale holdning. Den 4. marts kommer boligministeren med en alenlang pressemeddelelse, hvori han siger: »Der kan under ingen omstændigheder være tale om, at der skal gives penge til forbrug, det vil gå ud over betalingsbalancen. Ingen ret til rebelåning, kun omlægning.« Boligministeren fortryder dog imidlertid snart det, han sagde, for allerede den 10. marts kan man læse, at nu skal der være ret til en vis rebelåning. Den kronologiske rækkefølge, om ikke andet så for historieskrivningens skyld, hr. Mejdahl, må være rigtig.

Må jeg så spørge hr. Mejdahl helt konkret: De problemer, der er tale om, er at give ret til omlægning af dyre lån til billige lån og give ret til en bedre prioritering ved om- og tilbygning samt at få bugt med de kunstige ægtefællehandler. På hvilket punkt er det, boligministerens lovforslag løser disse problemer bedre end Fremskridtspartiets? Det må hr. Mejdahl kunne dokumentere.

(Kort bemærkning).

Mejdahl (V):

Jeg vil gerne sige til fru Kirsten Jacobsen med hensyn til at betræde letkøbte stier: Jeg må være i min ret til at formode det, som jeg gav udtryk for i min ordførelse.

Med hensyn til omlægningen fra dyre til billigere lån er det da en kendsgerning, at det, der ligger i boligministerens lovforslag på nuværende tidspunkt, er en forbedring i forhold til den eksisterende tilstand, og derfor er dette et skridt i den rigtige retning.

(Kort bemærkning).

Kirsten Jacobsen (FP):

Hr. Mejdahl begav sig ikke engang kun ad de letkøbte stier, nej, de var såmænd ikke engang købt, de var kun belånt, hr. Mejdahl.

[Kirsten Jacobsen]

Det handlede jo ikke om, at hr. Mejdahl sammenlignede boligministerens lovforslag med gældende lov, nej, hr. Mejdahl sammenlignede boligministerens lovforslag med Fremskridtspartiets og sagde, at de problemer, vi stod over for, bedre lod sig løse af boligministerens forslag. Så bad jeg så mindeligt hr. Mejdahl, som dog er i samme parti som boligministeren, om at dokumentere det. Der er tre elementer i forslaget. De to elementer er ganske ens, det tredje element handler om rebelåning af friværdien, og hvis hr. Mejdahl virkelig tror, at et tilbud til boligejerne om at få 20-årige serielån inden for 60 pct. kan erstatte de kunstige ægtefællehandler, så er hr. Mejdahl mere naiv, end jeg troede. Det er logik selv for blinde høns, hr. Mejdahl.

(Kort bemærkning).

Mejdahl (V):

Må jeg først sige til fru Kirsten Jacobsen, at der jo da også i min ordførertale var en erkendelse til fru Kirsten Jacobsen og til Fremskridtspartiet, idet jeg sagde, at jeg erkendte, at der var en større forenkling i det lovforslag, som fru Kirsten Jacobsen har fremsat på Fremskridtspartiets vegne.

Med hensyn til ægtefællehandlerne vil jeg sige, at det lovforslag, som fru Kirsten Jacobsen anbefaler, nemlig Fremskridtspartiets, forsøger at ligestille i forhold til gældende lovgivning. Det lovforslag, som boligministeren fremsætter her, giver også en større mulighed for at belåne, uden at man skal lave ægtefællehandler. Og det er vel det, der er sigtet med Fremskridtspartiets lovforslag, at man vil forsøge at ligestille.

(Kort bemærkning).

Kirsten Jacobsen (FP):

Jo, hr. Mejdahl. Fremskridtspartiets forslag, som jeg i øvrigt skal komme tilbage til senere, løser alle tre problemstillinger i tre ganske små korte paragraffer. At boligministeren skal bruge to sider, det har jeg såmænd ikke så meget imod, det er vi jo vant til fra det hold.

Og det er rigtigt, at der skal ske en ligestilling, det sker der i Fremskridtspartiets lovforslag. Men i boligministerens vil uligestillingen, diskrimineringen mod de enlige stadig bestå. Man ophæver diskrimineringen, når det drejer

sig om rebelåning inden for 60 pct. Mellem 60 og 80 pct. er ægtepar fortsat favoriseret i forhold til enlige og samejere. Og hvis hr. Mejdahl synes, det er en bedre løsning, må jeg jo forholde mig til, at det er hr. Mejdahls synspunkt. Men jeg tror ikke, det deles af andre end hr. Mejdahl.

Holger K. Nielsen (SF):

For ca. 3 måneder siden vedtog vi i Folketinget en finanslov, og det var på flere områder en ubehagelig finanslov med nedskæringer i forhold til langtidsarbejdsløse. Der var nedskæringer i forhold til boligstøtten og på en række andre områder, en række ubehagelige nedskæringer, og begrundelsen var, at vi er nødt til at føre en stram økonomisk politik. Den danske økonomi har det ikke så godt, og vi må tage os sammen, og vi må spænde livremmen ind og stramme til. Det var jo naturligvis i første række som hidtil betalingsbalancen, der var problemet.

Jeg må nok sige, at det er andre toner, vi hører i dag fra de borgerlige politikere. Jeg kunne ærlig talt ikke lade være med at studse lidt, da jeg hørte hr. Mejdahl sige, at vi har råd til det. Bemærk denne sætning! Jeg skal huske den senere, hr. Mejdahl, når vi skal diskutere nedskæringer i forhold til de svagest stillede i samfundet, hvor hr. Mejdahl, som er et godt menneske, ved jeg, altid begrundet det med, at vi er nødt til det af økonomiske hensyn. Jeg skal huske det og så sige til hr. Mejdahl: Hr. Mejdahl, vi har råd til det! I hvert fald må jeg konstatere, at når det gælder boligejerne, kernevælgerne hos de borgerlige partier, har vi tilsyneladende råd til næsten alt. Det er ganske interessant.

Jeg synes, det i virkeligheden er helt uanstændigt, at vi har fået dette lovforslag, ud fra den betragtning, at jeg ikke synes, vi har råd til det. Det vil jeg sige helt ærligt. Det kan godt være, det er pludseligt, at vi er blevet superansvarlige i vores økonomiske politik, men det er vi altså i øjeblikket. I denne sag er det os, der er superansvarlige, og regeringen og de borgerlige partier, der er helt uansvarlige. Der er tilsyneladende to partier i Folketinget, der er økonomisk ansvarlige, og det er Det Radikale Venstre og SF. Vi tager nemlig hele tiden højde for, at vi er nødt til ikke at få et for stort overforbrug i forhold til betalingsunderskuddet, og

[Holger K. Nielsen]

det skal vi virkelig gøre noget ved. Det er jo helt illusorisk at tro, at dette ikke vil få nogen betydning.

Vi har råd til det, siger hr. Mejdahl, for folk er jo så fornuftige. Men sig mig engang, hvor ved hr. Mejdahl det fra? Tidligere erfaringer tyder ikke på, at der er særlig megen fornuft omkring nogle af disse ting. Sandheden er jo, at en meget stor del af de økonomiske problemer, vi står med i dag, skyldes, at man tidligere havde muligheder for at få et stort lånefinansieret forbrug. Og det vil blive yderligere fremmet gennem dette her.

Så blev det sagt, at man har en mulighed for at gå i banken. Det har man naturligvis også, men det, der sker her, er jo, at man får yderligere muligheder for billige lån, og det er kun de mennesker, der har friværdi i fast ejendom, der får de muligheder. Derfor kan det stadig undre mig, at Socialdemokratiet i den grad er gået ind på det her. Hvis man skal have gang i hjulene ved at øge forbruget – denne her lidt gammelkendte økonomiske filosofi, som hr. Jørn Pedersen afslørede for lidt siden, at vi skal løse de økonomiske problemer gennem et større forbrug, vi skal købe nogle flere sejlbåde og køleskabe osv. – jamen hvorfor er det så kun boligejerne, der skal have de muligheder? Hvorfor ikke, hvis det endelig skal være, give alle andre mennesker, som ikke har de muligheder, nogle yderligere forbrugsmuligheder? Men jeg mener ikke, der er råd til det, og derfor er det også ud fra den betragtning helt uansvarligt.

Jeg noterede mig med interesse forleden dag, at Entreprenørforeningen kom med en udtalelse, hvor de sagde noget i retning af, at det er et rigt samfund, der har råd til at lade boligejerne få et større forbrug i stedet for at satse mere på investeringer i infrastruktur, i miljø, i trafik osv., store samfundsmæssige investeringer. Det er jeg sådan set enig i. Hvis vi skal have løst vores arbejdsløshedsproblemer, er der meget mere brug for, at vi får gang i nogle samfundsmæssige investeringer. Det tror jeg egentlig også Socialdemokratiet er enig i. Løsningen ligger da ikke i, at boligejerne skal have bedre muligheder for at købe sejlbåde. Det er helt, helt uansvarligt.

Anledningen til denne debat er i høj grad de såkaldte ægtefællehandler, og jeg må ærlig talt første gøre opmærksom på, at da vi i sin tid

vedtog de 30-årige ejerskiftelån i forbindelse med en af de mange boligpakker, vi har diskuteret her i Folketinget, var det i første række for at stimulere ejendomshandelen. Det var hovedårsagen til, at vi indførte det, og i den sammenhæng stod det helt klart, at det ikke var, for at man skulle forbedre økonomien for boligejerne, det var for at få mere gang i handelen på ejendomsmarkedet. Vi påpegede også dengang, at det ville være et problem med disse fiktive handler.

I stedet for at åbne fuldstændigt, hvorfor så ikke lukke det hul, der ligger i, at man kan lave disse ægtefællehandler? Er det ikke en mere økonomisk ansvarlig strategi, i stedet for, som tilfældet er nu, at man åbner fuldstændigt for et forbrugsorgie for de mennesker, der tilfældigvis har friværdi i deres faste ejendom.

Der er ting i det her, som for så vidt er fornuftige nok. Vi kan godt støtte det punkt, der har at gøre med, at man kan få en bedre finansiering ved om- og tilbygninger. Det tror jeg personlig ville give en større effekt for beskæftigelsen end den boligtilskudsordning, man vedtog sidste år. Spørgsmålet om de kollektive energianlæg vil vi også se positivt på.

Men grundlæggende er vi negative over for lovforslagene. Vi synes, det er uanstændigt og helt uansvarligt, at vi på den måde åbner for muligheden for at få et større forbrug for de mennesker, der har fast ejendom.

(Kort bemærkning).

Kirsten Jacobsen (FP):

Nu er vi nødt til at få den myte manet i jorden om, at det var med boligpakken, med adgangen til de 30-årige ejerskiftelån, at man indførte retten til ægtefællebelåning. Det var realkreditloven, som blev indført og vedtaget her i Folketinget i december 1989, og som var gældende fra 1. januar 1990.

Jeg tager en kommenteret udgave, udgivet af Nykredit, og citerer kommentarerne til § 26 c:

»Ved ejerskifte forstås alene juridisk ejerskifte og ikke økonomisk ejerskifte, dvs. i tilfælde, hvor aktierne eller anparterne i det selskab, der ejer en ejendom, skifter ejer.

Bestemmelsen i den tidligere realkreditlovs § 10, stk. 19, hvorefter visse ejerskifter mellem nærtstående personer eller selskaber ikke gav mulighed for ejerskiftelån, er ikke gentaget i nærværende lov.«

[Kirsten Jacobsen]

Man siger videre, at det beroede på en tvivl-
som administrativ bestemmelse, og det var
derfor.

(Kort bemærkning).

Mejdahl (V):

Det er til hr. Holger K. Nielsen, som satte
spørgsmålstegn ved, om vi havde råd til det.
Jeg vil gerne repetere for hr. Holger K. Niel-
sen, hvad det var, jeg sagde. Jeg sagde, at vi
anbefalede disse lempelser, fordi de ville give
større frihed til den enkelte låntager, og at vi
mener, at vi har råd til det, fordi danskerne ef-
terhånden har lært skattereglerne, ved, at infla-
tionen er bremset, og derfor er forsigtige med
at stifte gæld, altså stifte for stor gæld. Set i det
lys mener vi stadig væk at dette er en fornuftig
disposition og at det også er en forsvarlig dis-
position.

Og med hensyn til, hvor vi ved fra, at folk er
blevet fornuftigere, så skal man være både
blind og døv, hvis man ikke har lagt mærke til,
at afdrag og dermed opsparing er steget, også
når vi snakker om boligejere.

(Kort bemærkning).

Holger K. Nielsen (SF):

Jo, jo, men hr. Mejdahl, det giver da ikke
nogen garanti for, at det vil være sådan i frem-
tiden. Altså, nu er det jo helt tydeligt, at nu
skal vi igen have gang i den udvikling, vi kende-
te tidligere, man skal få lov til at lånefinansiere
til et større forbrug.

Så stadig væk må jeg spørge hr. Mejdahl,
hvordan han kan være sikker på, at det vil gå,
som han siger. Og mener han stadig væk ikke,
at det er en smule uansvarligt, at vi på den må-
de åbner for disse muligheder. Igen – har vi
virkelig råd til det, hr. Mejdahl? Det svarer slet
ikke til, hvad Venstre og hr. Mejdahl har sagt.

Så lige til fru Kirsten Jacobsen, som referer
til realkreditloven: Det kan ikke imponere
mig, for den stemte vi jo imod i sin tid. Så det
gør ikke indtryk på mig, at det har noget med
det at gøre. Jeg synes, at i stedet for at komme
med disse henvisninger burde vi da diskutere,
hvordan vi stopper det hul. Det var bl.a. min
pointe, at da man indførte de 30-årige ejerskif-
telån, var det ikke for at forbedre økonomien
for de enkelte boligejere, det var for at stimule-
re handelen på boligmarkedet. Det var den

diskussion, vi havde for et par år siden, at nu
skulle vi have gang i handelen, og så fjernede
vi stempelafgiften og gav bedre muligheder for
ejerskiftelån. Det var simpelt hen den sam-
menhæng, det indgik i.

(Kort bemærkning).

Jørgen Estrup (RV):

Fru Kirsten Jacobsen sagde, at det ikke var
boligpakken, der førte til ægtefællehandlerne,
og det er jeg sådan set da enig i.

Men det var fru Kirsten Jacobsen, der for-
hindrede, at vi fik en fornuftig ordning på det-
te område, det var fru Kirsten Jacobsen, som
en junidag i 1990 meget vedholdende fast-
holdt, at alle handler, uanset hvad deres
grundlag var, skulle være gældende. Og jeg vil
gerne citere fra Folketingets forhandlinger
1989-90, sp. 11185, hvor fru Kirsten Jacobsen
siger:

»Jeg tager det, boligministeren sagde her til
sidst, som et udtryk for og et løfte til os, der nu
stemmer for disse ændringer, om, at Real-
kreditrådet får klar besked på, at der ikke fin-
des fiktive ejerskifter, og at alle ejerskifter – jeg
understreger alle ejerskifter – der sker indtil 1.
september . . .«

Altså et løfte om, at man tager alle ægtefæl-
lehandlerne med, at der ikke sker nogen be-
grænsning. Og det var det, vi andre dengang
måtte acceptere meget nødtvungent, men så-
dan er det jo af og til, når man skal samle et
politisk flertal. Derfor synes jeg, fru Kirsten
Jacobsen skulle finde en rimelig tone frem i
dag, for fru Kirsten Jacobsen er måske den,
der har størst ansvar for den situation, vi i dag
sidder med.

(Kort bemærkning).

Mejdahl (V):

Hr. Holger K. Nielsen antydede, ja, sagde
det næsten direkte, at jeg med mine bemærk-
ninger havde opfordret til uansvarlig låntag-
ning. Det kunne aldrig falde mig ind. Jeg tror
heller ikke, det vil ske. Der er jo som bekendt
et ordsprog, der siger, at »Brændt barn skyer
ilden«. Det gælder også, både når vi taler om
låntagere og om långivere. Vær helt sikker på
det!

(Kort bemærkning).

Kirsten Jacobsen (FP):

Så megen magt, som hr. Jørgen Estrup her tillægger mig, har jeg nu nok ikke. Sagen er jo den, at man i december måned 1989 vedtog en lov her i Folketinget, hvorefter alle ejerskifter var ejerskifter, hvorefter der ikke fandtes fiktive ejerskifter. Det har jeg lige læst op af de kommenterede bemærkninger. Den boligpakke, man skulle vedtage her i Folketinget i juni måned for at hjælpe de tvangsauktionstruede, ville hr. Jørgen Estrup gerne bruge til at indskrænke den realkreditlov, man lige havde vedtaget 4 måneder før, og en boligminister, som var ret ny i embedet, fik hr. Jørgen Estrup overbevist om, at det var noget nyt, som Fremskridtspartiet her kom og forlangte. Boligministeren strøg ud med en pressemeddelelse, inden hun havde checket med sin departementschef. Derfor opstod diskussionen, og derfor var jeg naturligvis nødt til at forlange, at boligministeren her fra talerstolen meddelte, at man ikke havde til hensigt med boligpakken at indskrænke den realkreditlov, som havde været to år undervejs, og som var vedtaget, således at man undtog bestemte ejerskifter.

Må jeg sige specielt om ægtefællehandlerne, at hvis man tænkte sig den situation, hr. Holger K. Nielsen, at man fjernede hele bestemmelsen, ville man komme ud i en situation, hvor man forhindrede meget rimelige dispositioner mellem ægtefæller. Man ville komme ud i en situation, hvor generationsskifte blev vanskeliggjort, hvor det ikke kunne lade sig gøre at bevare en ejendom på familiens hænder i de næste generationer, fordi man ikke ville kunne frikøbe konen. Så det kan ikke lade sig gøre.

Kirsten Jacobsen (FP):

Jeg skal nøjes med at knytte et par kommentarer til boligministerens lovforslag. Det drejer sig om forskellige elementer, men inden jeg går over til dem, vil jeg sige, at boligministeren har valgt den mest bureaukratiske måde at komme med et forslag til løsning på. To tætskrevne sider – det kunne have været gjort med fire linjer. Men det må nu være boligministerens problem.

Til de enkelte paragraffer vil jeg sige: Når det drejer sig om omlægning af dyre lån til billige lån, undtager man ejerpantebreve. Man skriver i lovforslaget, at det gælder dokumenter, som er indleveret til tinglysning senest den

12. marts. Det vil med andre ord sige, at der foreligger lovgivning med tilbagevirkende kraft. Det kan jeg ikke forstå at en borgerlig regering, som tidligere har klandret Socialdemokratiet for den slags forsøg, lægger frem i et lovforslag.

Dernæst vil jeg gøre boligministeren opmærksom på, at en masse af de boliglån, som findes til udbetaling, ligger i form af ejerpantebreve, og de stakkels mennesker kan så altså ikke omlægge deres lån, medmindre de har været smarte nok til inden den 12. marts at gå ned i banken og få lavet et særligt pantebrev. Det må vi se på i udvalget. Vi må se, om boligministeren er så stivsindet, at han ikke på det punkt vil gøre loven rimelig.

Når det gælder om- og tilbygninger, kan jeg egentlig godt forstå, at Håndværksrådet og Entreprenørforeningen udtaler sig, som de gør. Det er ikke af samfundsmæssig bekymring, nej, det er egoistiske interesser, så de kan få eneret på den liberalisering på den måde, at hvis man vil have penge ud af sin ejendom på en billig måde, kan de kun bruges til om- og tilbygning. Så disse protektionistiske interesser har jeg ikke meget tilovers for.

Så vil jeg også gerne spørge: Der nævnes, at det også gælder om- og tilbygninger i boliger, som er opført med salg for øje. En bolig, som er opført med salg for øje, har jo endnu ikke haft en ejer. Tænker boligministeren sig, at man skal til at bygge havestuer for at få huset solgt, eller hvad er det for noget? Man må gå ud fra, at det er den ejendom, der er bygget med salg for øje, der skal sælges. Det virker kunstigt på mig, men vi kan jo håbe, at boligministeren vil svare.

Man nævner også om- og tilbygning til fritidshuse, men stadig væk med den lave løbetid; det må vi bare konstatere.

Ellers er der såmænd ikke noget i vejen med at styrke beskæftigelsen ved at give ret til 100 pct.s belåning, når det ligger inden for 80 pct. af ejendommens belåningsværdi.

Så kommer vi til den paragraf, som handler om sammenlægning af to realkreditinstitutter. Hvis det kun gælder det, der står, kan jeg ikke have ret meget imod det, for det kan være meget fornuftigt, men hvis det indeholder den mindste smule forsøg på ind ad bagdøren at skaffe en fusionsadgang til Unibank og Nykredit, skal jeg love ministeren, at han kommer til at stå til ansvar i udvalget.

[Kirsten Jacobsen]

Når det handler om belåningen af friværdisen – og jeg har bare 2 minutter tilbage – vil jeg gøre opmærksom på, at man taler om, at der skal være en vis ret til belåning i form af 20-årige serielån. Her har man gået og harmoniseret reglerne for at få samme regler, for at få en letforståelig lov, og så kommer man med nye lånegrænser, nye regler osv. Vi ved, at vi får et frit kapitalmarked i EF, og det har været regeringens begrundelse hidtil for alt, hvad de har præsenteret os for på dette område.

Nu går man den stik modsatte vej. Man siger, man vil give bankerne konkurrence. Jamen hvis man vil give nogen konkurrence, må man præsentere et produkt, som er konkurrencedygtigt. 20-årige serielån er ikke konkurrencedygtige; de er dyrere end de ejerboliglån, bankerne tilbyder inden for en lånegrænse på 60 pct., og hvem vil så have dem? Det er at stikke boligejerne blå i øjnene at give udtryk for, at der her er tale om et tilbud, for det er et tilbud, der ingenting er værd, og det er et tilbud, som ingen vil gøre brug af.

Må jeg endelig sige om boligministerens forslag: Pressen har beskæftiget sig meget med det spørgsmål. Børsen siger den 9. marts: »Tiden er inde til, at Venstre-boligministeren demonstrerer, at han ikke er bange for liberalismen.« Berlingske Tidende kalder boligministerens forslag »liberal planøkonomi«. Ekstra Bladet siger, at »Venstre er angst for friheden.« Jyllands-Posten siger: »Slip realkreditloven løs.« Eksperterne med nationalbankdirektøren i spidsen siger, at boligministerens forslag er gammeldags, det er udueligt, og sådan burde det ikke være.

Jeg vil slutte med at sige, at jeg håber, vi under udvalgsarbejdet kan få noget fornuftigt ud af det miskmask.

(Kort bemærkning).

Baadsgaard (S):

Jeg er helt enig i de bemærkninger, fru Kirsten Jacobsen gjorde angående mulig fusionering af realkreditselskaber, og jeg forstod på fru Kirsten Jacobsen, at det skulle begrænses til dette ene tilfælde af fusion, som dette lovforslag giver mulighed for. Men må jeg så spørge fru Kirsten Jacobsen, hvorfor hun, da vi lavede realkreditloven, var så meget imod, at vi fik § 70 ind, som jo netop er den paragraf, der skal forhindre disse fusioner.

(Kort bemærkning).

Kirsten Jacobsen (FP):

Hr. Baadsgaard ved det godt, for jeg har fortalt det så mange gange, men jeg vil gerne gentage det. Enhver har ret til at blive klogere, og hvis man oven i købet indrømmer, at man blev klogere af erfaringerne, synes jeg, det er endnu bedre. Men jeg vil gerne sige, at det var realkreditinstitutternes uansvarlighed, der klart demonstrerede, at Socialdemokratiet havde ret på det punkt. Jeg tillagde realkreditinstitutterne en større grad af ansvarlighed, og jeg er lykkelig og glad i dag for, at Socialdemokratiet, selv om jeg var gal over det den december nat, holdt fast. Det skal Socialdemokraterne have. Det er måske grunden til, at det ikke går endnu værre, end det allerede er gået.

Men min bekymring er ikke, at det kun gælder denne ene gang. Hvis DLR f.eks. vil fusionere med BRF eller noget andet, kan jeg ikke se nogen reservation i det – det var ikke det, jeg sagde. Det, jeg sagde, var, at hvis man prøver at få noget andet ind ad bagdøren, kan man regne med, at man ikke vil få det morsomt bagefter.

Svend Aage Jensen (CD):

Der er ingen tvivl om, at boligministerens forslag vil vække glæde, især hos boligejere, der på grund af renteutviklingen, den lave inflation og situationen på arbejdsmarkedet økonomisk er blevet trængt. Lovforslaget tager bl.a. sigte på at hjælpe disse mennesker igennem muligheden for en omprioritering af eksisterende lån til nye lån med en maksimal løbetid på indtil 30 år. Det hilser Centrum-Demokraterne velkommen.

Det må også være i samfundets interesse, at så mange, som det er muligt, kan forblive i egen bolig, hvilket, såfremt lovforslaget gennemføres, vil kunne realiseres uden omkostning for det offentlige.

CD er ligeledes tilfreds med, at afholdte, dokumenterede udgifter til om- og tilbygning m.v. kan belånes 100 pct. for ejerboliger til helårsbrug inden for en lånegrænse på 80 pct. og med en løbetid på indtil 30 år, for fritidshuse dog inden for en lånegrænse på 60 pct. Den del af forslaget lover godt for beskæftigelsen.

Der er for CD ingen tvivl om, at mange vil benytte sig af muligheden for at få gennemført den manglende vedligeholdelse og optage lån

[Svend Aage Jensen]

for udgifterne samtidig med en omprioritering af de eksisterende lån. Det vil helt givet være med til at bringe flere mennesker i arbejde i den betrængte byggebranche, og dermed tjener det et godt formål.

Det bringer mig ind på forslaget om fradragmulighed for vedligeholdelse af egen bolig – et forslag, som CD tidligere har fremsat til fremme af beskæftigelsen inden for byggebranchen. CD agter at genfremsætte forslaget, således at det, såfremt det vedtages, kan træde i kraft fra begyndelsen af 1993, når den gældende tilskudsordning udløber.

Det foreliggende lovforslag indebærer endvidere mulighed for at optage tillægslån uden formålsbestemmelse i såvel helårsboliger som fritidshuse, dog inden for en lånegrænse på 60 pct. og med en maksimal løbetid på 20 år. Set i sammenhæng med mulighederne for salg af ejendom til ægtefælle er det måske også meget rimeligt, at andre, der har friværdi i deres ejendom, får mulighed for at belåne den. Så kan man jo spørge, hvorfor der skal være denne forskel i belåningsmulighederne imellem det at sælge til ægtefælle og at optage tillægslån.

Det kan ikke afvises, at en gennemførelse af denne lånemulighed trods mange gode argumenter for at gennemføre den vil få en næsten øjeblikkelig indflydelse på de fine tal på betalingsbalancen i negativ retning. Trods den begrænsede inflation og den begrænsede fordel ved rentefradraget vil de øgede forbrugsmuligheder, der ligger i dette lovforslag, blive udnyttet, og det vil naturligvis få en positiv virkning på de hjemlige aktiviteter og dermed for beskæftigelsen.

Vi vil gerne være med til at se på det under udvalgsarbejdet, idet det er klart, at der er en rimelig mening og logik i, at der bør være et alternativ til salg til ægtefælle – et salg, som ikke nødvendigvis altid tjener andre formål end at tilvejebringe likvid brugbar kapital.

Til slut har jeg blot at sige, at CD generelt vil se positivt på forslaget fremsat af boligministeren, hvorimod vi ikke kan støtte Fremskridtspartiets forslag i den foreliggende form.

Jørgen Estrup (RV):

Det er et mærkeligt forslag, boligministeren har fremsat her – ja, det er fru Kirsten Jacobsens forslag sådan set også, men det skal jeg vende tilbage til. Under bemærkningerne om

de eventuelle økonomiske virkninger af boligministerens forslag står der, at det er meget usikkert – det kan man faktisk ikke sige noget om. Når man efter at have været boligpolitisk ordfører ganske mange år mindes, hvordan den regering, som jo må siges at have en vis kontinuitet på de økonomiske poster, har arbejdet med realkredit, må man sige, det er overraskende, at man pludselig ikke kan sige noget som helst om de samfundsøkonomiske konsekvenser af et forslag som dette.

Det er også mærkeligt, for nogle af os kan jo huske, hvordan et af disse forslag faktisk var på bordet under de indledende såkaldte fase 1-forhandlinger, nemlig forslaget om en 100 pct.s belåning af udgifterne ved om- og tilbygning, og hvor der kom en bandbulle om, at dette forslag var totalt uansvarligt.

Der er også nogle af os, der kan huske, hvordan man gentagne gange har sagt, at der ikke kunne rokkes ved realkredit, fordi det ville have katastrofale samfundsøkonomiske virkninger, og det er jo den samme regering, som for nogle år siden mente, at kartoffelkuren var det rigtige. Nu mener man altså noget andet.

Jeg synes, at denne noget pludselige ændring i regeringens holdning afspejler sig aldeles klart i de indlæg, vi har hørt i dag af de to ordførere for regeringspartierne. På den ene side hører man altså som tidligere citeret hr. Mejdahl sige »vi har råd«. Hvis jeg havde vidst eller bare havde forestillet mig, at hr. Mejdahl ville bruge den vending, tror jeg, jeg ville være gået tilbage og have fundet, hvad en tidligere økonomiminister fra hr. Mejdahls parti – jeg tror ikke, det vil overraske hr. Mejdahl, når jeg siger, at det er Anders Andersen, jeg tænker på – har sagt om disse spørgsmål. Jeg tror ikke, hr. Mejdahl har konsulteret hr. Anders Andersen, og jeg må sige, at dette er anden politik end den, Venstre plejer at stå for.

Jeg synes også, det er overraskende, når man hører, hvad fru Pernille Sams siger, og har læst, hvad fru Pernille Sams har udtalt bl.a. til en formiddagsavis om, at dette forslag er fuldstændig utilstrækkeligt og helt ude af trit med, hvad fru Pernille Sams har kæmpet for internt i regeringen. Og fru Pernille Sams siger oven i købet til slut: Vi er nødt til at komme videre, og det betyder en ny lovgivning igen inden for et år.

[Jørgen Estrup]

Jamen hvorfor står vi så egentlig her med dette forslag? Ved regeringen egentlig, hvad den vil med dette forslag? Hvis vi skal lave det igen til efteråret, skulle vi så ikke prøve at blive enige om, hvad det er, der skal laves, i stedet for nu at ulejlige Folketinget, fordi regeringens slagsmål åbenbart er endt med dette her, som alle er enige om er helt utilstrækkeligt? Og jeg er enig: dette forslag har ikke megen fornuft i sig. Det har først og fremmest fornuft på det punkt, som allerede var inde i de boligpolitiske forhandlinger i maj, og det støtter vi, nemlig spørgsmålet om de 100 pct.s belåning af udgifterne til om- og tilbygning.

Men hvad er fornuften i på et tidspunkt, hvor vi kender alle problemerne i realkredit-ten, og hvor – for at bruge fru Kirsten Jacobsens udtryk for et øjeblik siden – realkreditinstitutternes uansvarlighed har været på forsiden alle steder og i et vist omfang er det stadig væk, at begynde en frigivelse af tillægslån og hele den procedure? Var det dog ikke fornuftigere, at vi ventede, indtil vi vidste, hvor vi ville hen, og så sørgede for at lave et system, som realkrediten også kunne tilpasse sig, og hvor vi var sikre på, at de på det tidspunkt var parat til at tage imod den lovgivning, Folketinget kommer med?

Jeg er principielt enig i, at vi bør sigte mod et system, hvor realkrediten bliver fri, hvor den bliver en del af den bredere kreditgivning her i landet. Men så længe realkrediten har problemer med at klare solvensen, med at klare lånereglerne, med alle de ting, vi har set i den sidste tid, synes jeg egentlig, det er et besynderligt forslag at komme med, når det så oven i købet aldeles klart fremgår, at regeringspartierne næsten ikke har kunnet blive enige om det.

Vi vil altså sige ja til forslaget om de 100 pct.s belåning af udgifter til om- og tilbygning, for det er der en fornuftig beskæftigelsesmæssig virkning i. Jeg har min store tvivl med hensyn til omprioriteringsforslaget, og det vil vi se på. Men vi vil ikke være med til at slippe tillægsbelåningen løs på nuværende tidspunkt. Det må vi lade andre om at gennemføre, hvis de mener, det er rimeligt.

Lad mig til sidst vende mig til fru Kirsten Jacobsens forslag. Jeg synes, det er interessant at se fru Kirsten Jacobsen som bannerfører for realkrediten, efter hvad vi har oplevet igen-

nem de senere år, og hvor pisen har hvilet tungt og stærkt på rygstykkerne hos realkredit-ten – nogle gange også med rimelighed, det skal jeg villigt indrømme.

Men nu foreligger der altså her et lovforslag, hvor der overhovedet ingen betæneligheder er ved at slippe realkrediten løs. Jeg synes, det havde klædt fru Kirsten Jacobsen bedre, hvis hun samtidig havde foreslået og forklaret, hvordan man skulle sikre, at dette faktisk skete på et rimeligt grundlag, uden at vi fik noget af det tilbage, som fru Kirsten Jacobsen selv for et øjeblik siden kaldte realkreditinstitutternes uansvarlighed. Det står der ikke et ord om, og derfor må jeg selvfølgelig klart sige, at vi ikke kan støtte det forslag.

Jeg synes også, det er beskæmmende, som vi hørte før, at fru Kirsten Jacobsen finder det rimeligt at skrive i bemærkningerne til forslaget, at det stigende omfang af ægtefællesalg taler for at ændre loven, når vi ved, hvilken rolle fru Kirsten Jacobsen har spillet på dette område, og at ingen har større ansvar for den situation, vi har i dag.

Jeg må således konkludere, at de to lovforslag, vi her har foran os, er besynderlige. Vi kunne meget godt have været dem foruden.

(Kort bemærkning).

Kirsten Jacobsen (FP):

Det er til hr. Jørgen Estrup. Lad os dog holde os til kendsgerningerne! Kendsgerningerne er, at Fremskridtspartiets forslag ikke flytter lånegrænsen på 80 pct. Det er den, der er interessant i forhold til kreditforeningernes ansvarlighed. Det tror jeg selv hr. Jørgen Estrup vil give mig ret i.

Hr. Jørgen Estrup har jo sammen med andre partier her i Folketinget medvirket til, at det ikke længere er muligt at føre parlamentarisk kontrol og tilsyn med, hvordan de opfører sig rent ansvarligt, fordi alt er blevet hemmeligt, alt er blevet lukket. Det er Finanstilsynet, der har fået den kontrolfunktion, og vi andre kan bare klappe i. Det har hr. Jørgen Estrups parti stemt for; det har Fremskridtspartiet ikke. Fremskridtspartiet ønskede den parlamentariske indsigt; vi ønskede at kunne kontrollere, at det også gik ansvarligt til. Men vi har måttet konstatere, at et flertal her i Tinget, deriblandt hr. Jørgen Estrup, har givet Finanstilsynet hals- og håndsret over, om kreditforeningerne

[Kirsten Jacobsen]

opfører sig ansvarligt. Det interessante er ikke at vide, hvor mange der tager et bestemt lån. Det, der er interessant, er, at man overholder lånegrænserne, og her er der ingen forskel.

Jeg synes, det er stor magt at tillægge 12 mandater, at det er os, der bærer ansvaret for ægtefællehandlerne. Bestemmelsen i § 26 var udarbejdet efter 2 års forarbejder i Boligministeriet, og der blev ikke stillet ændringsforslag, da realkreditloven blev vedtaget i december 1989, heller ikke af hr. Jørgen Estrups parti.

(Kort bemærkning).

Mejdahl (V):

Hr. Jørgen Estrup trækker minder frem fra fortiden og konkluderer, at regeringspartierne nu mener noget andet. Fortiden skal jeg selvfølgelig ikke løbe fra, og jeg vil gerne sige til hr. Jørgen Estrup, at jeg ikke har konsulteret Anders Andersen. Men den politik, som bl.a. Anders Andersen har været med til, har jo båret frugt. Og jeg vil minde om, at vi nu har fået styr på betalingsbalancen – det er forskellen fra fortiden til nu. Jeg opfordrer på ingen måde til uansvarlighed, tværtimod, men jeg ønsker en større frihed på området, og det får vi så, og vi er stadig væk af den opfattelse, at det er ansvarligt at gå så langt, som vi gør nu.

(Kort bemærkning).

Jørgen Estrup (RV):

Hr. Mejdahls sidste betragtning kan selvfølgelig ikke overraske mig, for det var det, hr. Mejdahl sagde før, men det kan overraske mig, at vi ikke får nogen egentlig begrundelse for, hvorfor hr. Mejdahl mener, at det nu er realistisk. Det er jo ikke sådan, at regeringen i øvrigt skilter med, at man har fuldstændig frit tøjrs slag på det økonomiske område, og at vi kan slappe af over for den økonomiske politik; sådan har jeg i hvert fald ikke opfattet det. Og jeg har også forstået på boligministeren, at der er en del ting, som man gerne ville lave f.eks. på byfornyelsesområdet, men som man har meget dårligt råd til og vanskeligt ved at få finansieret. Men her mener hr. Mejdahl altså, at der nu er råd til at finansiere forbrugslånene. Det synes jeg er en betragtning, som vi også er nogle der vil huske Venstre for.

Dernæst vil jeg sige til fru Kirsten Jacobsen, at bortforklaringerne går ikke. Det var ikke

Det Radikale Venstre, som førte an i krigen mod kreditforeningerne – det var fru Kirsten Jacobsen. Derfor er det også fru Kirsten Jacobsens ansvar, uanset hvad der sker i Folketinget, når fru Kirsten Jacobsen selv fremsætter forslag, at forklare, hvordan de sikrer en fornuftig, realistisk ansvarlighed hos kreditforeningerne. Det er det, vi mangler. Fru Kirsten Jacobsen giver los og gør det ud fra den betragtning, at vi bare skal have lov til at få et frit lånemarked. Det er jeg enig i på længere sigt, men det kræver dog, at baggrunden er til stede hos institutionerne.

(Kort bemærkning).

Kim Behnke (FP):

Hr. Jørgen Estrup bliver ved med at tale om at give los, og at der nu bliver udvidede forbrugsmuligheder, men hr. Jørgen Estrup glemmer jo at fortælle, hvori de består. Den boligejer, som i dag ønsker at få sig et ekstraforbrug – eller måske med hr. Jørgen Estrups ord et overforbrug – kan jo frit gå i et hvilket som helst pengeinstitut og belåne den friværdis, der måtte være opstået i ejendommen – uden problemer. Den eneste forskel på at gå i pengeinstitut og gå i kreditforeningen er, at der skal betales en meget større rente i pengeinstituttet. Der har hr. Jørgen Estrup et forklaringsproblem: Hvori består det samfundsøkonomisk fornuftige i at forlange en højere rente for det samme lån i et pengeinstitut, frem for at lade det indgå i realkreditinstitutternes lånemuligheder og -tilbud? For de mennesker, som hr. Jørgen Estrup altså er så bekymret for absolut vil ud og bruge løs og ødelægge hr. Jørgen Estrups betalingsbalance, og hvilke ulykker de ellers kan volde, kan gøre det i dag; de kommer bare til at betale en lidt højere rente for det. Og da vi jo heldigvis ikke længere har nogen renteaftgift her i landet, er hr. Jørgen Estrups argumentation stenalderagtig. Den er fra den tid, hvor vi havde renteaftgift og de andre adfærdsreguleringer. Det har vi ikke længere. I dag kan folk låne – og heldigvis for det – som de har lyst til, men de kommer bare til at betale en højere rente for det. Og det mangler hr. Jørgen Estrup i sin argumentation.

(Kort bemærkning).

Mejdahl (V):

[Mejdahl]

Hr. Jørgen Estrup efterlyste, hvorfor vi har ændret signaler, og det må selvfølgelig være, fordi jeg har udtrykt mig uklart, at det ikke er gået op for hr. Jørgen Estrup.

Det, der nu lægges op til, er bestemt ikke, at vi vil slappe af i den økonomiske politik, men jeg har givet begrundelsen, nemlig at betalingsbalancen har ændret sig totalt fra det, vi kalder fortiden, og det har danskernes vaner også. Fortiden animerer i allerhøjeste grad til ansvarlighed, og derfor har vi gerne villet være med til at give den frihed, som lovforslaget fra boligministeren giver, men naturligvis ud fra, at den enkelte selv må tage vare på sin situation og derfor også opføre sig ansvarligt i henseende til lånotagelse.

(Kort bemærkning).

Kirsten Jacobsen (FP):

Jeg ved ikke, om jeg kan tillade mig at sige det, jeg nu har tænkt mig, for egentlig kan forhandlingerne jo ikke foregå nu, da boligministeren er gået. Men det er ikke boligministeren, jeg vil tale til, det er til hr. Jørgen Estrup. Så hvis formanden accepterer, at forhandlingerne fortsætter, vil jeg gerne sige følgende til hr. Jørgen Estrup:

Det er ikke mig eller Fremskridtspartiet, der skal sikre en ansvarlig optræden hos realkreditinstitutterne; det skal den lovgivning, som et flertal i dette ting vedtager. I den sammenhæng har hr. Jørgen Estrup ikke været særlig hjælpsom.

Dernæst prøver jeg at sikre ansvarligheden ved at bibeholde lånegrænsen på 80 pct. Det bliver der ikke rørt ved.

Samtidig tror jeg, at hr. Jørgen Estrup er enig med mig i, at man kan lære, og hvis man ikke kan det med det gode, kan man med det onde. 20 mia. kr. i tab på fem år tror jeg er en lussing, som selv realkreditte kan huske i mange år fremover. Men det er i og for sig ikke interessant, for kontrollen af lånegrænsen på 80 pct. har hr. Jørgen Estrup og et flertal her i Folketinget overgivet til Finanstilsynets enevælde imod Fremskridtspartiets stemmer. Det er sagen!

(Kort bemærkning).

Jørgen Estrup (RV):

Det, sagen drejer sig om, er jo ikke det, som

hr. Kim Behnke gerne ville tale om, nemlig spørgsmålet om, hvorvidt folk kan få lov til at låne det, de gerne vil. Vi ved alle sammen, at man godt kan få de lån, vi her taler om. Man kan få dem til en noget dyrere rente og på nogle andre betingelser, og man kan diskutere, om det måske ikke samfundsøkonomisk holder trykket lidt af kedlen, men det var slet ikke det, vi diskuterede, og derfor fører hr. Kim Behnke diskussionen på afveje.

Det, vi diskuterede, var, om Fremskridtspartiet med dette forslag var tro mod den krig, som fru Kirsten Jacobsen har ført mod realkreditte, nemlig spørgsmålet om, hvorvidt realkreditte nu havde fundet sine egne ben, var i stand til at klare solvenskravene og de andre krav, før man slap dem ud at slås om markedsandele med de andre kreditinstitutter. Det er det, det drejer sig om.

Tillægslånene er jo ikke særlig favorable lån, vi tilbyder, det ved vi da alle sammen, men det, det giver mulighed for, og det, som realkreditte har ønsket – det ved vi også alle sammen – er, at de kan være med ude at slås om markedsandelene igen, og det er dér, jeg ikke forstår Fremskridtspartiet. Jeg synes, det er helt ude af trit med, hvad man har stået for hidtil.

Endelig vil jeg blot sige til hr. Mejdahl, at jeg anerkender hr. Mejdahls synspunkter. Jeg synes, at det er overraskende, at man finder, at det er så let at klare problemerne nu i modsætning til, hvad det var for et halvt år siden, men det, som først og fremmest overrasker mig, er, at regeringen har det så mærkeligt med dette lovforslag, som fru Pernille Sams gav udtryk for i det pågældende interview, nemlig at vi skal have lavet det om inden for det næste år. Jeg har ikke fået noget svar på, men det håber jeg, at boligministeren vender tilbage til, om det er rigtigt, at vi virkelig skal have lavet dette her om inden for det kommende år, for i så fald synes jeg ærlig talt, at vi får spildt vores anstrengelser.

(Kort bemærkning).

Kirsten Jacobsen (FP):

Jeg lover Folketinget, at det skal være sidste gang, i hvert fald jeg forsøger at fortælle hr. Jørgen Estrup det samme: Fremskridtspartiet er tro mod den krig. Den krig, Fremskridtspartiet førte mod kreditforeningerne, handlede

[Kirsten Jacobsen]

om at få kreditforeningerne til at overholde realkreditlovens lånegrænser.

Fremskridtspartiet har aldrig interesseret sig for det konkurrenceforhold, der var imellem bankerne og realkreditinstitutterne. Det er noget, de selv må ordne.

Vores interesse var at varetage, at lovens lånegrænser blev overholdt. Fremskridtspartiets forslag fastholder lånegrænserne.

Lysholm Christensen (KRF):

I Kristeligt Folkeparti er vi af den opfattelse, at en fuld liberalisering af realkreditbelåningen ikke er forsvarlig på nuværende tidspunkt af hensyn til samfundsøkonomien.

Det er vores opfattelse, at konsekvenserne af en gennemførelse af lovforslag nr. L 242 af fru Kirsten Jacobsen vil være en udvidelse af privatforbruget, som ikke er ansvarlig i forhold til vores samfundsøkonomi i øjeblikket, og derfor skal jeg bare kort her til at begynde med afvise dette forslag.

Uden i øvrigt at blande mig i den tidligere ordveksling vil jeg gerne sige, at det jo ikke er nogen hemmelighed, at disse lovforslag er blevet til på baggrund af den megen debat om ægtefællehandler, og i den forbindelse vil jeg gerne gøre opmærksom på, at lovforslag nr. L 244 fremsat af boligministeren jo heller ikke løser det problem. Det vil stadig væk være muligt at foretage disse handler. Der vil stadig væk være nogle, der finder, at det er en bedre mulighed end at optage lån inden for de rammer, som lovforslaget giver mulighed for, så vi får altså ikke løst det problem med regeringens forslag.

I øvrigt kan man undre sig over, at der er så mange, der benytter sig af muligheden for låntagning i forbindelse med ægtefællehandler. Det er jo trods alt ikke gratis at handle, og at optage nye lån er faktisk ret kostbart, men der er tilsyneladende mange, der alligevel synes, det er attraktivt.

Dernæst til lovforslagets enkelte punkter. Der er to hovedsynspunkter heri. Der foreslås en trinvis liberalisering af lånemarkedet, og vi er enige i, at vi er nødt til at tage det trinvis. Den nye grænse på de 60 pct. er vi enige i kan være forsvarlig på nuværende tidspunkt, men det er selvfølgelig et skøn til enhver tid at vurdere, hvor man synes den grænse skal ligge. Vi synes, at det kan være rimeligt at lægge den dér nu, men ser da gerne, at vi på et senere tidspunkt går videre i liberaliseringen.

Det andet hovedsigte med lovforslaget er at skabe en øget aktivitet på boligvedligeholdelsesområdet, og det er også et godt og rigtigt formål, som vi kan støtte.

I bemærkningerne til lovforslaget under punkt III, 1., omtales muligheden for omprioritering af eksisterende højt forrentede lån. Vi synes, det er udmærket, for det kan give noget luft i de betrængte økonomier.

Punkt III, 2., med de 100 pct.s belåning ved om- og tilbygning er for så vidt også udmærket, men jeg har et par kommentarer til de bemærkninger om ejendomme til sociale, kulturelle og undervisningsmæssige formål. Her hjælper det ikke ret meget, at man udvider til en 100 pct.s belåning, for realkreditinstitutterne vil formentlig slet ikke yde de lån. Vi har set, at f.eks. højskoler og efterskoler, som ligger lidt ude på landet, heller ikke efter de nugældende regler udnytter lånerammerne, for de kan ikke få de lån, de gerne vil have. Derfor kunne jeg da godt tænke mig at spørge ministeren, hvad ministeren vil gøre ved det problem, for det kan vel ikke være meningen, at det er realkreditinstitutterne, der skal bestemme, hvor sådanne ejendomme skal ligge i landskabet. Ved vurderingen af en sådan lånesag lægger man megen vægt på, om der er en alternativ udnyttelsesmulighed, og det er der naturligvis ikke i alle tilfælde, f.eks. ikke hvis en højskole ligger ude på landet. Her er der for mig at se et problem.

Endelig er der i punkt III, 3., tale om tillægs-lån i forbindelse med belåning af friværdien, og jeg vil godt spørge ministeren, hvorfor man begrænser lånemulighederne til netop serielån.

Jeg har ingen kommentarer til punkt III, 4. og 5., i bemærkningerne, men vil afslutningsvis sige, at forslaget går i den rigtige retning, tager et skridt, som er forsvarligt på nuværende tidspunkt, men det bortforklarer ikke, at vi på længere sigt får brug for en oprydning i de mange låntyper. Der er stadig væk mange begrænsninger, og det må være hovedsigtet i det lange løb at få en yderligere liberalisering.

Anden næstformand (Ivar Hansen):

Ordføreren vedrørende lovforslag nr. L 242 angående forslag til lov om ændring af realkreditlov (udvidelse af adgangen til lånoptagelse), fru Kirsten Jacobsen, har ordet.

Kirsten Jacobsen (FP):

Jeg har måttet konstatere, at der i dette Ting er andre end partiet Venstre og boligministeren, der er bange for friheden, og det kan måske glæde boligministeren, at han ikke er alene.

Det er sjældent, at man i den grad hører en skræmmekampagne på et fuldstændig irrelevant grundlag, og at den føres an af en, som oven i købet af uddannelse er økonom, får en til at tænke på, om der kan være andre motiver, der ligger til grund, end de rent saglige; det har vi også hørt fra den kant før, så det er da legalt nok, men uanset hvilket motiv, hr. Jørgen Estrup har, er det noget vrøvl. Der bliver ikke tale om en udvidelse af privatforbruget, og de fleste af hr. Jørgen Estrups økonomiske kolleger med nationalbankdirektøren og overvismanden i spidsen er da også helt uenige i, at der skulle blive tale om eksplosiv udvidelse af privatforbruget.

Må jeg minde om, at der i de sidste 2 år i realiteten har været fri adgang til via ægtefællehandler at belåne 80 pct. af belåningsværdien. Der har i den samme 2-årige periode været fuldstændig fri adgang til 80 pct.s belåning uden formål af udlejningsejendomme og til re-belåning af erhvervsejendomme, og det har ikke givet nogen problemer. Hvordan i alverden kan man så tro, at man vælter hele samfundsøkonomien, når man tager den lille restgruppe på 20 pct. med? Hr. Jørgen Estrup er akkurat lige så usaglig, som regeringen var den nat, den ikke ville medvirke til et fornuftigt forslag fra Socialdemokratiet om at give ret til en om-lægning af nogle bestemte lån. Det var, fordi regeringen på det tidspunkt syntes, at Socialdemokratiet nu havde fået nok og altså ikke skulle have mere, og så fortalte den Boligudvalget, at vi ville vælte samfundsøkonomien, selv om vi alle sammen tiggede, bad og nærmest betalte for at få det ændringsforslag igennem. Det var akkurat lige så usagligt et argument over for Socialdemokratiets daværende ændringsforslag, som det er, hvis man påstår, at den forskel, der er i praksis på at ændre en fri belåningsret fra 80 pct. til 100 pct., skulle vælte samfundsøkonomien.

Når man ser på forskellen mellem boligministerens forslag og Fremskridtspartiets, må man konstatere, at hensigten med begge forslagene i øvrigt er at løse problemerne med at om-

lægge lånene og at give ret til at få 100 pct.s belåning ved om- og tilbygning, men så skiller vandene, for boligministerens liberale holdning kan ligge på et lille sted. Boligministeren er kommet til den konklusion, at han er nødt til at høre lidt efter eksperterne, og derfor kan man godt få adgang til en vis belåning af friværdien, men så er man så snedig, at man konstruerer nogle tilbud, som er uanvendelige, og så undgår man denne liberalisering, og det er de 20-årige serielån inden for 60 pct., jeg tænker på. Beregningerne under udvalgsarbejdet vil kunne vise, at man kan få billigere lån i banken henne om hjørnet, og derfor kan jeg godt forstå, at hr. Lysholm Christensen netop interesserede sig for, hvorfor det skulle være serielån. Det står der ikke, men jeg er overbevist om, at det er, fordi det ikke skal være noget tilbud, og derfor er vi nødt til at forholde os til, om vi ønsker at ophæve den diskriminering, som den gældende realkreditlov udsætter enlige boligejere og samejere for, derved at de ikke kan bruge ægtefællereglerne.

Hr. Holger K. Nielsen og hr. Jørgen Estrup har heroppefra foreslået, at man skulle ophæve adgangen til ægtefælleregler. Det overrasker mig ikke, men de udgør ikke noget flertal i denne sag, og derfor må vi konstatere, at selv om boligministerens forslag skulle blive vedtaget, kan man fortsat indgå ægtefællehandler, og de, som vil gøre alle de der ækle ting med at bestemme over deres egne penge, som hr. Jørgen Estrup og hr. Holger K. Nielsen fortalte om – f.eks. købe en bil, og man kunne sandelig også komme ud for, de ville købe lystbåde – vil gøre det alligevel, for de vil bare sælge til hinanden, hvis de er så heldige, at de er gift. Ellers kan man håbe, at man er i en situation, hvor man kan indgå et registreret partnerskab, for så må man formentlig behandles efter ægtefællereglerne.

Tilbage står restgruppen af enlige samejere, som ikke kan nogen af delene. Man kunne egentlig lige så godt sige dem, der er rødhårede, eller dem, der er født om søndagen, for det er lige så vilkårligt. Jeg kan ikke se noget som helst formål med at genere en lille gruppe på 20 pct., når der ikke sker noget som helst samfundsøkonomisk ved at fjerne diskriminationen.

Jeg kan heller ikke se noget som helst fornuftigt i, at dette Folketing vedtager regler,

[Kirsten Jacobsen]

som går ud på, at de boligejere, som ønsker at bruge en del af deres opsavede penge til et eller andet formål – der findes sandelig også gode formål, det er ikke kun lystbåde – skal tvinges til at betale omkostninger til staten, til advokater og til alverdens ting for at få foretaget en ægtefællehandel. Det er kunstigt, det er unaturligt, og det er overflødigt. Den eneste rigtige måde, og særlig hvis man ville tænke lidt liberalt, at løse dette problem på, er ved at sige: Det er ikke statens opgave at bestemme, hvordan folk belåner deres ejendom, så længe de holder sig inden for den belåningsgrænse, som Folketinget har fastsat, og så længe det ikke har uoverskuelige samfundsmæssige konsekvenser. Den virkelige effekt af at gennemføre Fremskridtspartiets forslag er, at man vil løse de ting, som også hr. Jørgen Estrup og hr. Holger K. Nielsen egentlig gerne vil løse, nemlig omlægningen af de dyre lån, långivning til om- og tilbygninger samt give ret til rebelåning. Det vil man kunne gøre med en ganske lille tekst, og man vil undgå den diskriminering, som fortsat vil være gældende, hvis man vælger ministerens bureaukratiske forslag, ligesom man undgår, at man giver boligejerne et tilbud, som reelt ikke er noget tilbud, fordi det ikke er konkurrencedygtigt, og frem for alt vil man opnå, og det er nok ikke det mindst væsentlige, at vi ikke skal til at gå baglæns, når vi skal indrette realkreditloven, så at den bliver forståelig med enkle og ens lånegrænser, som også kan bruges, når vi kommer i det indre marked, så vi undgår at få nogle kunstige lånegrænser og kunstige lån, som man derefter skal til at forholde sig til.

Jeg håber, at Boligudvalgets flertal og derunder også boligministeren og regeringen er til at få i tale under udvalgsarbejdet, således at det forslag, der bliver vedtaget her i huset, bliver ordentligt både teknisk og indholdsmæssigt. Jeg håber ikke, at vi skal ud og forsvare noget, som kun er udtryk for en centralistisk tankegang om, at det er bedst, når staten bestemmer. Jeg synes, man skal vise boligejerne den tillid, at de selv kan få lov til at bestemme, hvordan deres ejendom skal finansieres. Dette Folketing har generet boligejerne i årevis med det ene overgreb efter det andet, og der er ingen boligejer med fornuft i hovedet, som opfører sig uansvarligt. De fleste boligejere sidder oven i købet med en frygt for, at Folketinget

kunne finde på at reducere deres rentefradragsret yderligere og dermed gøre deres boligudgifter endnu større. Det er tankespind i teoretisk økonomiske hjerner at male disse skræmmebilleder, som hr. Jørgen Estrup nævnte heroppefra, de har ikke bund i virkeligheden, og billederne deles ikke af dem, som skulle have forstand på de dele i det praktiske liv.

(Kort bemærkning).

Jørgen Estrup (RV):

Jeg synes, fru Kirsten Jacobsens irritations-tærskel er lidt lav i dag. Jeg gjorde faktisk ikke andet end at påpege, at der var visse problemer med at forstå, hvad det var, Fremskridtspartiet egentlig gik ind for. Det affødte så bemærkninger om vrøvl, skræmmebilleder og andre ting. Dem lever jeg med, men jeg synes stadig væk, vi står tilbage med det problem, at fru Kirsten Jacobsen under debatten i dag ikke som så mange gange før brugte ordene »realkreditinstitutternes uansvarlighed«, og jeg tror, nogle af os kan huske en hel sommer, hvor det gik på den melodi, og i hvert fald kan jeg fra KD's generalforsamling og alle mulige andre steder huske »realkreditinstitutternes uansvarlighed«. I dag er der overhovedet ikke én bemærkning i fru Kirsten Jacobsens forslag om det, nu skal de bare have lov at slås om markedsandele; det hænger ikke sammen. Hvis jeg tegner skræmmebilleder og laver skrækkampagner, er det altså ikke mod realkreditinstitutterne, for det gør fru Kirsten Jacobsen meget bedre end nogen anden, men højst mod Fremskridtspartiet.

(Kort bemærkning).

Kirsten Jacobsen (FP):

Jeg er ked af, at jeg ikke kunne efterkomme det løfte, jeg gav før om, at det var sidste gang, jeg skulle prøve på at forklare hr. Jørgen Estrup det.

Fremskridtspartiet og jeg har den samme opfattelse af realkreditinstitutternes uansvarlighed, som vi havde før. Når man skal angribe den uansvarlighed, kunne man gøre det ved at indskrænke operationsmulighederne for realkreditinstitutterne. Man kunne forbyde dem at drive ejendomsmæglerkæder, man kunne forbyde dem finansielle fusioner med alverdens

[Kirsten Jacobsen]

ting og sager, man kunne forlange, at bestyrelsen blev stillet til ansvar, at alle overbelånings-sagerne blev ført til retten, osv. Det har Fremskridtspartiet gjort, men hr. Jørgen Estrup og resten af Folketinget har ikke været hjælpsomme i så henseende. Man angriber ikke realkreditinstitutternes ansvarlighed ved at have den samme lånegrænse, det bliver nøjagtigt det samme. De har været uansvarlige i relation til en lånegrænse på 80 pct., og de vil være ansvarlige eller uansvarlige uanset lånegrænsen. Man kunne have angrebet ansvarligheden ved at stille dem til regnskab for noget af alt det, de havde gjort, men der var hr. Jørgen Estrup og hans parti ikke hjemme.

Boligministeren (Svend Erik Hovmand):

Må jeg indledningsvis sige tak for en overvejende bred tilslutning til det forslag, jeg har fremsat. Der er meget temperament i de spørgsmål, som vi diskuterede her. Der er især tre partier, som har givet udtryk for væsentlig modstand, og det er SF, Fremskridtspartiet og Det Radikale Venstre, men deres modstand har ikke samme motiv. Det ene af disse partier, Fremskridtspartiet, mener, at alt skulle blive fuldstændig frit her og nu, og at der sagtens er råd og plads til det; de to andre partier har den diametralt modsatte opfattelse. Men bortset fra disse tre partier fornemmer jeg en bred forståelse for hovedlinjerne i det lovforslag, som regeringen har fremsat. Det er klart, at der er nogle modifikationer, som jeg skal vende tilbage til, ikke mindst hr. Jørn Pedersens bemærkninger.

Jeg vil gerne understrege, hvad det så er, hele denne sag egentlig drejer sig om: Den drejer sig om, at der er et bredt ønske om at give realkreditte lidt mere frihed; hvor meget og hvornår er det, man diskuterer. Personlig er jeg modstander af formynderi og tilhænger af frihed og liberalisering, og jeg vil fortsætte den liberalisering, som jeg hele tiden har arbejdet med i den tid, jeg har siddet som boligminister, trinvis og ansvarligt. Mit mål er selvfølgelig hurtigst muligt – og jeg sætter ingen dato på – at kunne gå det sidste stykke ad vejen mod en fuldstændig liberalisering inden for 80 pct.-grænsen.

Jeg tror, det er rigtigt, som bl.a. hr. Mejdahl nævnte, at der er sket en udvikling ikke mindst med hensyn til betalingsbalancen, som gør det-

te forslag berettiget. Vi er opmærksom på hvert skridt, vi har taget i denne løbende liberaliseringsproces, og vurderer det grundigt. Med dette forslag tager vi altså et nyt skridt imod den totale liberalisering, som er målet, men vi vil gerne vurdere konsekvenserne af det, inden vi tager det sidste.

I virkeligheden er det interessant at lytte til den debat, som vi har haft i dag. Nu tænker jeg ikke bare på den seneste debat, som også var tankevækkende, hvor hr. Jørgen Estrup nærmest skosede fru Kirsten Jacobsen, der tidligere vogtede over realkreditinstitutterne og deres muligheder for udlån og nu er parat til at give det hele frit, men også på hele diskussionen om samfundsøkonomien. Lidt tidligere på dagen havde Fremskridtspartiet en forespørgselsdebat, som viste megen bekymring for samfundsøkonomien i landet, og nu fremsætter fru Kirsten Jacobsen et forslag, som absolut ikke er præget af det samme Fremskridtssynspunkt.

Nuvel, vi kan altså konstatere, at der er tre partier, SF, Fremskridtspartiet og Det Radikale Venstre, som hver især har stærke indvendinger mod det af regeringen fremsatte forslag, men ud fra helt forskellige motiver. Til gengæld er der altså en væsentlig gruppe partier og et væsentligt antal mandater, som mener, at det er rigtigt, at vi nu tager dette skridt, og det er jeg glad for. Nogle kunne have ønsket sig, at skridtet blev endnu længere, men debatten i dag har vist, at det ikke er muligt. Derfor ville vi gøre liberaliseringen en bjørnetjeneste, hvis vi var gået så vidt, at vi stod alene med vores synspunkt, og lige præcis dette synspunkt taler for det fornuftige og rigtige i, at vi ud fra et samfundsmæssigt hensyn, ud fra hensynet til institutternes muligheder og til mulighederne for en øget liberalisering gennemfører denne trinvis og ansvarlige liberalisering, som jeg påbegyndte for et års tid siden.

Jeg vil gerne som svar på en række af de spørgsmål, der er stillet, sige, at lovforslaget, som jeg allerede har nævnt det, er et led i en trinvis liberalisering af realkreditte. Der er tale om en fortsættelse af den liberalisering, som blev gennemført sidste år, og målet er som sagt en total liberalisering. Dette mål må imidlertid nås på et ansvarligt grundlag, dvs. under skyldig hensyntagen til, hvad samfundsøkonomien kan bære. En fuldstændig frigivelse af adgangen til tillægsbelåning vil kunne indebære, at

[Bolligministeren]

et konjunkturopsving kommer ud af kontrol, jf. erfaringerne fra 1985-86. Når mere gunstige forbrugsforventninger om rentefald giver os større friværdier, kan effekten af lempelserne meget hurtigt forstærkes.

Hvilke konsekvenser vil liberaliseringen så få? En liberalisering af realkreditloven vil givetvis indebære stigende aktivitet, ikke mindst hvad angår forbedringsarbejder i det eksisterende byggeri. Forslaget vil derfor bidrage til at stimulere beskæftigelsen og dermed reducere arbejdsløsheden. En liberalisering af realkreditloven vil bidrage til en øget konkurrence mellem realkreditinstitutterne og andre dele af den finansielle sektor, dvs. føre til billigere lån for forbrugerne, og endelig vil en liberalisering styrke den danske realkredit i forhold til EF.

Inden jeg går videre, vil jeg lige hæfte mig ved et af de kritikpunkter, som fru Kirsten Jacobsen nævnte, nemlig at disse lån ikke vil give nogen konkurrence. Jeg vil gerne gøre opmærksom på, at den effektive rente på et 20-årigt serielån i et realkreditinstitut med de gældende kurser ligger et sted mellem 10,2 pct. og 10,3 pct. Renten på et boliglån med sikkerhed i 80-100 pct. af ejendommens værdi varierer mellem 12,55 pct. og helt op til 17,55 pct. Hvis man kan fæste lid til, og det tror jeg man kan, den undersøgelse, som bladet Penge og Privatøkonomi omtaler i sin seneste udgave fra februar 1992, viser den altså, at der er en række boliglån her i landet, som er ganske dyre, men som nu får et modspil.

Må jeg sige til spørgsmålet om ægtefællehandel, at mange ombygningsarbejder vil kunne foretages, uden at boligejerne kommer til at sidde dyrere i det, og at mange, som er kommet i klemme økonomisk, vil kunne hjælpes med adgangen til at ombytte lån, således at en række grunde til at foretage ægtefællehandler med de omkostninger, der er forbundet med det, derfor falder bort. Jeg siger ikke, at vi hermed totalt afskaffer ægtefællehandler – jeg ved ikke, hvorfor det overhovedet skal være så odøst, men lad det nu ligge – der vil fortsat være nogle, som vil være optaget af den mulighed, men vi begrænser behovet for ægtefællehandler ganske meget med dette forslag, for man skal være opmærksom på, at ud over alle de følelsesmæssige og andre ting, som spiller ind i en ægtefællehandel, er der altså også en

række omkostninger, som skal regnes med, inden man foretager den sammenligning, som mange vil gøre. Jeg mener altså, at der bliver tale om en nedsættelse af behovet for ægtefællehandler, som jeg synes er væsentlig.

Jeg vil gerne understrege, at vi i spørgsmålet om det stigende privatforbrug har en række forskelligartede udsagn, og at det er forbundet med stor usikkerhed at skønne over konsekvenserne af det, vi her taler om. Jeg har f.eks. noteret, at institutterne har vidt forskellige skøn. Nogle taler om 40 mia. kr., andre taler om væsentlig mindre tal, og det er klart, at vi er på et område, hvor det ikke er gørligt at foretage et helt præcist skøn.

Til spørgsmålet om adgangen til at fusionere eller omdanne aktieselskaberne, som også en række har spurgt om, skal jeg svare, at adgangen til at fusionere to omdannede realkreditaktieselskaber ikke indebærer, at et realkreditinstitut vil kunne fusionere med et selskab, der ikke er et realkreditinstitut, dersom det mister sin bestemmende indflydelse. Der er med andre ord ikke med dette lovforslag åbnet for fusioner af den karakter, som har været nævnt.

Jeg vil gerne give tilsagn om, at vi også til en række af de spørgsmål, som eksempelvis hr. Jørn Pedersen har stillet, under udvalgsbehandlingen sikrer så fyldestgørende oplysninger, der overhovedet er mulighed for.

Endelig vil jeg afslutningsvis sige, at der i dette forslag er lagt op til, at vi gennemfører en række ordninger, som har betydning for beskæftigelsen, lempelser, som betyder, at mange kan gennemføre ombygningsarbejder uden at komme til at sidde dyrere i det. Mange, som er i klemme, vil kunne hjælpes uden at skulle indgå ægtefællehandler, konkurrencen om lån i pengeinstitutter vil blive væsentlig skærpet, og derudover styrker vi realkreditens vilkår i forhold til EF.

Fru Kirsten Jacobsen har peget på, at forslaget er bureaukratisk. Jeg vil absolut ikke være afvisende, hvis vi med det samme mål og samme indhold kan opnå en forenkling. Det ville dog være en mærkelig indstilling, hvis jeg gav udtryk for det, så lad os endelig se på det.

Men lad mig igen understrege, at dette forslag, sådan som jeg vurderer den debat, vi har haft i dag, tilsyneladende er et forslag, som er placeret rimeligt i det politiske billede med mulighed for at kunne blive vedtaget, naturlig-

[Bollgministeren]

vis under hensyntagen til de bemærkninger, der er kommet, som jeg har noteret mig, og som vi naturligvis vil gå dybere ind i under udvalgsarbejdet.

Jeg håber, vi hermed skaber et grundlag for øget aktivitet i byggesektoren og en større frihed for boligejerne som et led i den gradvise liberalisering, som jeg hele tiden har stået for, og som jeg fortsat ønsker at færdiggøre.

Første næstformand (Henning Rasmussen):

Fru Kirsten Jacobsen har ordet for en kort bemærkning . . . nej, anden omgang.

Kirsten Jacobsen (FP):

Jeg beklager, at jeg ikke i dag kan imødekomme formandens ønske om at få dette overstået. Jeg synes, det er et vigtigt emne, vi taler om.

Boligministeren siger, at Fremskridtspartiets forslag går ud på at give alting frit her og nu. Nej, boligminister, det gør det ikke. Fremskridtspartiets forslag går ud på at ændre den nuværende situation for at fjerne den diskriminering, der i øjeblikket gør sig gældende over for enlige og samejere, som ikke via ægtefæller frit kan belåne deres friværdis. Det er så lille bitte et skridt, at selv boligministeren med det beskedne mod, han er i besiddelse af, burde være i stand til at tage det. Men jeg kan konstatere, at end ikke dette lille skridt ad liberalismens vej kan boligministeren tage.

Ved at bevare ægtefællehandlerne, som Fremskridtspartiet ønsker at overflødiggøre, får ministeren et bureaukratisk forslag, som diskriminerer enlige og samejere, og som tvinger boligejerne til at vælge dyre lån frem for billige lån.

Boligministeren sagde, at han var tilhænger af frihed og vil fortsætte ad liberaliseringens vej, trinvis. Vi kan så konstatere, at trinene går baglæns. Det er ikke udtryk for hverken frihed eller liberalistisk tankegang at lave et regelsæt, som er så bureaukratisk, og som forhindrer folk i frit at vælge, hvordan de vil have deres bolig finansieret.

Hvis boligministeren så havde været så liberal, at han havde sagt, at til rebeblåning kan vi af samfundsøkonomiske hensyn kun acceptere 60 pct., og så havde bestemt, at det naturligvis skulle være mixlån, 30-årige som al anden belåning, så havde der været lidt ræson i argu-

menterne, og så havde der været en lille bitte smule liberalisme i det; men det forsvinder med serielånene.

Det var jo interessant, at boligministeren gik ned til sine embedsmænd og bad om rentesatserne. Hvis boligministeren havde haft praktisk forstand på det her, var det et andet tal, han havde bedt om, det var ydelsen. Ydelsen er det, man betaler til kreditforeningen, og den adskiller sig på ganske markant vis. Et serielån er nemlig sådan indrettet, at det er med faste, lige store afdrag over afdragsperioden. Det vil sige, at der til denne rente, som boligministeren sagde var en effektiv rente på 10,5 pct., skal lægges et afdrag på 5 pct., hvis det er et 20-årigt lån, det drejer sig om. Det giver en ydelse uden administrationsbidrag i øvrigt på op imod 16 pct. Det kan enhver bank konkurrere med, hvis vi tager udgangspunktet i ministerens eget renteforslag.

Da jeg lærte om disse ting, læste man i sådanne rentetabeller, at hvis man har en effektiv rente på 12 pct. og man har en afdragsprofil på 39 terminer som annuitetslån, så skal man få en ydelse på 13,8 pct. Derfor er boligministerens forslag ikke konkurrencedygtigt, derfor er der ingen, der vil have det, derfor er det at stikke folk blå i øjnene.

Så kommer vi til boligministerens sidste argument, at dette var det muliges kunst, det store politiske billede. Må jeg minde boligministeren om, at det er ret usædvanligt, at en borgerlig regering underbyder Socialdemokratiet i liberalisme og frihed. Det gjorde boligministeren, da han dagen efter, at den socialdemokratiske politiske ordfører havde sagt, at Socialdemokratiet var villig til en fordomsfri debat om Fremskridtspartiets forslag om fri belåning inden for en 80 pct.s lånegrænse, og efter at hr. Lykketoft oven i købet havde sagt, at han havde været inde på de samme tanker selv, om at Socialdemokratiet ikke var sat i verden for at bestemme, hvordan folks lån skulle indrettes, så udsendte en borgerlig boligminister dagen efter et forslag, som er en indskrænkning i forhold til det, den socialdemokratiske politiske ordfører er villig til at diskutere. Det er efter min bedste overbevisning udtryk for en fuldstændig talentløs politisk gebærden. Man må gå ud fra, at en borgerlig regering ønsker at føre borgerlig politik. Så går man ikke hen og underbyder oppositionen, når det handler om

[Kirsten Jacobsen]

frihed. Det kan være, boligministeren skal have et kursus, og så er det det, vi skal give ham. Jeg er dybt beskæmmet.

Hvis det virkelig forholdt sig, som boligministeren sagde var det muligens kunst, jamen så er det det muligens kunst. Men at give op på forhånd, give op, jamen dagen efter – jeg har sjældent set noget så talentløst. Det kan kun være et udtryk for, at der er nogle mennesker i boligministerens nære omgangskreds, i hans ministerium, som bilder boligministeren noget ind, som ikke er i overensstemmelse med virkeligheden. Det er en sørgelig kendsgerning. Det er også sørgeligt, at det ikke er første gang, vi skal konstatere det, men jeg synes, det var talentløst at gå ud og underbyde den socialdemokratiske ordfører dagen efter.

Jørgen Estrup (RV):

Jeg tror ikke, der er grund til at forlænge denne debat væsentligt, men jeg synes på den anden side, at en eller anden konklusion hører med efter det lidt mærkelige spil, vi har set her. Det mest oplagte er jo, at det, Folketinget nu får fremlagt, er resultatet af et stort internt slagsmål i regeringen, som er sluttet med et uforståeligt kompromis.

Det er nogenlunde det samme, som fru Kirsten Jacobsen er inde på. Og dér må jeg så beklage, at jeg er enig med fru Kirsten Jacobsen i, at det fremstår lysende klart, at det er et kompromis mellem den fløj i regeringen, der hidtil har ment, at man intet som helst kunne give til realkredit, for det var samfundsøkonomisk uansvarligt, og den fløj i regeringen, som har ment, at realkredit skulle slippes aldeles løs. Og så ender det selvfølgelig midt i grøften, det kan ikke undre nogen.

Det er det, vi ser her, og derfor vil jeg blot sige, at jeg tror såmænd ikke, at dette forslag er samfundsøkonomisk uansvarligt. Det tror jeg slet ikke det er vidtgående nok til. Problemet er, at det er ingenting. Det er jo det, der sker, når regeringen må lave sine kompromiser for overhovedet at nå frem til folketingssalen, hvor vi andre kan få lov at være med til at drøfte det. Det er det beskæmmende i det, vi har set. Jeg synes egentlig, at boligministeren skyldte os et svar på det spørgsmål, jeg har stillet flere gange, nemlig, hvornår vi igen skal til det. Er det rigtigt, som De Konservatives boligpolitiske ordfører siger: inden for et år, for

dette er for dårligt? Er det virkelig det, der er sagen?

Boligministeren (Svend Erik Hovmand):

Af hensyn til det fremskredne tidspunkt vil jeg henvise til det svar, jeg allerede har givet på hr. Jørgen Estrups sidste spørgsmål, og jeg skal alene koncentrere mig om det, hr. Jørgen Estrup sagde om at lande i midten, i midten af grøften, sagde hr. Jørgen Estrup. Og fru Kirsten Jacobsen henviser til en række avisartikler.

Jeg synes, det er afgørende, at de beslutninger, der træffes, de tilkendegivelser, der gives, de gives fra denne talerstol. Hvis man ser på den debat, der har været i dag, og hvis man sammenholder de synspunkter, der er kommet til udtryk her i dag, med det, jeg sagde for et øjeblik siden, så er vi faktisk landet meget godt med dette forslag – midt på vejen og ikke midt i grøften.

På den ene side har vi hr. Jørgen Estrup, Det Radikale Venstre og SF, som mener, at dette er alt, alt for vidtgående. På den anden side har vi fru Kirsten Jacobsen i den anden grøft, som mener, at det ikke er vidtgående nok. Forudsætningen for overhovedet at komme et skridt videre ad liberaliseringens vej er altså, at vi gør det trinvis. Det har jeg måttet sande, og det er også konklusionen af dagens debat.

Jeg skal afslutningsvis sige, at jeg håber, at vi kan få dette lovforslag gennemført hurtigt til gavn for beskæftigelsen i det danske samfund og til gavn for muligheden for at skabe større frihed for boligejerne her i landet.

(Kort bemærkning).

Kirsten Jacobsen (FP):

Boligministeren sagde, at de tilkendegivelser, der gives, gives fra denne talerstol. Og hvis man havde lyttet efter, hvad Socialdemokratiet sagde i dag, så var boligministeren landet godt midt på vejen.

Nu er det sådan, at der er nogle, der forstår at gebærde sig rent politisk, og så er der nogle, der overhovedet ikke forstår det. Socialdemokratiets tale fra denne talerstol, som er helt anderledes end hr. Lykketofts pressemeddelelse, er naturligvis et udtryk for, at Socialdemokratiet forstår at gebærde sig politisk. Når man ud fra deres politiske synspunkt kan vride regeringen, og den er dum nok til at lade sig vride,

[Kirsten Jacobsen]

så gør man det. Det er det, boligministeren skulle forholde sig til, og derfor skulle han have grebet fat i den due, hr. Lykketoft sendte til vejr, i stedet for at putte den ned i papirkurven, og have stillet sig frit frem her og ladet sig putte igennem en socialdemokratisk vridemaskine. Det havde bevist noget politisk format.

Derfor er det rigtigt, hvad hr. Jørgen Estrup siger, at det her er ingenting, det er luftsteg, det er vindfrikadeller. Og vi lander ikke engang midt i grøften; vi lander midt i muddergrøften.

Hermed sluttede forhandlingen.

Afstemning

Lovforslagenes overgang til anden behandling vedtoges uden afstemning.

Første næstformand (Henning Rasmussen):

Jeg foreslår, at lovforslagene henvises til Boligudvalget. Hvis ingen gør indsigelse mod dette forslag, betragter jeg det som vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget.

Den næste sag på dagsordenen var:

10) Første behandling af lovforslag nr. L 212:

Forslag til lov om ophævelse af lov om økonomisk støtte til politiske partier m.v.

Af Aage Brusgaard (FP) m.fl.
(Fremsat 28/1 92).

Lovforslaget sattes til forhandling.

Forhandling

Indenrigsministeren (Thor Pedersen):

Lovforslaget går ud på at ophæve den lov om økonomisk støtte til politiske partier, som Folketinget vedtog for godt fem år siden.

Lovforslaget om økonomisk støtte til politiske partier blev i november 1986 fremsat af Folketingets Præsidium og blev vedtaget i december 1986. I begyndelsen af 1988 fremsatte Fremskridtspartiet lovforslag om at ophæve partistøtteordningen, men forslaget blev forkastet af et flertal i Folketinget.

Det lovforslag, der blev vedtaget i 1986, havde sit udgangspunkt i en folketingsbeslutning,

der blev vedtaget i maj samme år. Denne folketingsbeslutning og dermed lovforslaget og loven blev vedtaget af Folketinget på grundlag af lang tids overvejelser i Præsidiet, der mundede ud i en aftale mellem de partier, der var repræsenteret i Præsidiet, om bl.a. en partistøtteordning. Formanden for Folketinget, der fremlagde forslaget, anførte, at forslaget var udarbejdet under indtryk af den udvikling i samfundet, der havde ført til, at stadig færre deltog i den grundlæggende politiske beslutningsproces.

Da det blev anset for at være helt centralt for vort folkestyres fortsatte udvikling, at en stor del af befolkningen tog del i den demokratiske proces, var det efter forslagsstillernes opfattelse nødvendigt at indføre en partistøtteordning. Formålet var at sikre og styrke det grundlæggende politiske arbejde, og en partistøtteordning ville betyde, at den politiske aktivitet i fremtiden ville være mindre afhængig af virksomheders og organisationers tilskud til partierne.

En partistøtteordning kan også give anledning til betænkeligheder. Man kan frygte, at en sådan ordning tilslører det forhold, at den enkelte borgers engagement i det politiske arbejde – også det økonomiske engagement – er af helt afgørende betydning. På den anden side må det også fremhæves, at partistøtten kan virke som en demokratisk modvægt til den politiske meningsdannelse, der finder sted i de store faglige organisationer. Disse organisationer har ganske store midler til at fremføre de specielle interesser, de varetager, midler, der delvis finansieres af samfundet, idet de faglige medlemskontingenter kan fradrages i den skattepligtige indkomst.

Disse spørgsmål blev imidlertid i sin tid overvejet grundigt i Folketingets Præsidium og endte altså i en aftale om partistøtteordning. Jeg kan oplyse, at regeringen ikke ønsker at bryde denne aftale, og vi kan derfor ikke støtte Fremskridtspartiets forslag.

Stavad (S):

Jeg skal på Socialdemokratiets vegne glæde mig over den slutbemærkning, som indenrigsministeren havde. Vi er glade for – det havde vi også forventet – at indenrigsministeren her giver udtryk for, at regeringen vedstår den aftale, der blev indgået på dette område.